

Letnik vsebuje vsakega po eno stranjo ponedeljka. Naročnina: za 1 mesec L. 8, za 3 mesece L. 22, za 6 mesecev L. 40, za leto L. 75. — v inozemstvo mesečno L. 6,50, vsakega po eno stranjo ponedeljka. Oglasnina za 1 mm prostora 30 st. — Oglasi v obliki L. 1, za osmrtnice, zahvale, 1,50, oglase denarnih zavodov L. 2, za prvi strani L. 2.

Novi cilji finančne politike Francije

Finančna politika Francije 1. 1927. je bila v mnogih ozirih slična oni Italije. Osredotočevala se je predvsem na konsolidiranje točke za izvršitev zakonite stabilizacije franka. Se nam je v spominu, kako se je nahajal poleti 1926. frank na robu prepada. Radi notranjih strankarskih homati je furt rastel bliskovito in prav na vrhuncu krize se je posrečilo Poincaréju sestaviti koncentracijsko vlado, nakar je prišlo do nenadnega preokreta na valutnem trgu. Frank se je pričel zopet boljati in je dosegel ob koncu leta sedanjo vrednost: 124 frankov za en angleški funt. V Amsterdamu se je sestavil spekulacijski konsorcij za višanje franka, ravnotam, kjer je bilo prej središče prodajalcev frankov. Obstojala je nevarnost, da se polasti franka spekulacija «à la hausse» in da ga preveč dvigne, kar bi ne moglo biti v interesu privatnega gospodarstva. Radi tega se je odločila v decembru 1926. Banka Francije, da kupi vsako množico inozemskih deviz na podlagi tečaja 124,02 fr. za angleški funt in da jih proda po tečaju 124,10 fr. za funt. Od tedaj je francoski frank faktično stabiliziran, kajti v celotnem letu 1927. se tečaj funta ni premaknil v nobeni smeri preko označenih mej. 124,02, oziroma 124,10.

Med letom 1927. je delovala vlada smoteno na konsolidiranju kratkoročnih državnih dolgov in nabiranju deviznih zalog, najuspešnejše municije za obrambo franka. V poletju leta 1926. je bilo 100 milijard frankov kratkoročnih državnih dolgov, katerim so se zapadli roki vrstili v najbližjih letih. Vsa ta ogromna masa je grozila, da se spremeni v bližnji bodočnosti v inflacije novih bankovcev, kajti le potom njih tiskanja bi mogla biti država ob rokkih kos svojim obveznostim. To torej, Damoklejev meč teh ogromnih milijardnih rokov, je bil glavni vzrok padanja franka. In temu je vlada zaenkrat odpomogla v precejšnji meri: nekaj bližnjih rokov se je potom novega posojila konvertiralo v dolgoročni dolg, zadolžnice državne zakladnice v znesku 44 milijard je prevzela na novo ustanovljena «Caisse Autonome», ki razpolaga z dohodki tobačnega monopola. Tudi dolg pri Banki Francije v znesku 37 milijard in pol je država deloma odplačala, tako da znaša danes kakih 24 milijard. Danes je položaj tak, da se more predvidevati, da bo mogla biti država v stanu izpolniti potem normalnih dohodkov vse obveznosti.

Druga točka je nabiranje inozemskih deviz potom Banke Francije. Francija je še vedno bogata. Dokaz za to nam je dejstvo, da je mogla Banka Francije 1. 1927. nabrati okoli eno milijardo dolarjev inozemskih deviz, in to iz domačih kapitalov, vračajočih se v domovino radi novih razmer, potem ko so bili prej zbežali pred nevarnostjo inflacije v sigurnejša središča. Pri tem je pa bila Banka Francije v svoji kreditni politiki precej liberalna in ni mogla preprečiti znatnega višanja obkoto denarja. Napram 53½ milijarde začetkom 1926. je danes v prometu preko 58 milijard frankov. Temu nasproti znaša kritje 5½ milijarde frankov v zlatu (1½ v tujini) in 27 milijard frankov deviz. Država dolguje 23½ milijard frankov.

Na zakonito stabilizacijo franka vlada zaenkrat se ne misli, ker so državne volitve pred durmi in hoče Poincaré izrabi stabilizacijo franka v volilne namene. Nekateri drugi dogodki na finančnem polju ob pričetku novega leta vlečejo nase pozornost opazovalca, namreč ponavljajoči se dovizi zlata prej iz Anglije in sedaj iz Združenih držav, naraščajoča obilnost denarja in znižanje eskomptne mere ter ukinjenje zakona iz 1. 1918., kateri je omejeval promet kapitalov z inozemstvom in je predvsem zabranjeval izvoz kapitalov v inozemstvo v vsaki obliki. Ta zakon je odvrčal kapitale od Pariza in tudi domači kapital je

znal najti postranska pota za beg čez mejo. Z njegovo ukinitvijo je vzpostavljena v Franciji spet vsa prostost v prometu kapitalov kot v Londonu, Amsterdamu itd. S tem je dan predpogoj za ustvaritev novega finančnega središča v Parizu, kot je bilo v predvojni dobi. Pariz je namreč pred vojno razposojeval denar na vse strani sveta in je obdržal vedno neke značilne posebnosti napram tedanjim konkurentom, Londonu in Berlinu. Prebivalstvo Francije se ne množi in je v glavnem stacionarno. Radi tega ni bilo treba skrbeti za množitev novih investicij kapitalov v industriji in trgovini, ki naj bi dale dela in kruha naraščajo prebivalstva v obsegu, kot je bilo to potrebno n. pr. v Nemčiji, kjer je prebivalstvo hitro rastlo. Bilo je radi tega v Franciji vedno dosti prihranjenih kapitalov na razpolago. Druga značilnost pariskega finančnega središča pred vojno je bilo vzajemno delovanje diplomacije in bankirjev. Nikjer ni bilo sklenjenih toliko političnih posojil kot v Parizu. To je tedaj pomagalo Franciji pri njeni politiki, pa ima danes za posledico ogromne izgube pred vsem pri ruskem dolžniku, kateri se brani plačati po carizmu napravljene dolgove.

Francija je danes še vedno bogata. Nikjer drugod se ni moglo po stabilizaciji denarja izhajati brez inozemskih posojil, ker je bil domači kapital decimiran po inflaciji. Francija pa ne le ne potrebuje inozemskih posojil, ampak ima celo tako izobilje denarja, da ji je naravnost v nadlego. Najnižja obrestna mera na svetu na zasebnem kratkoročnem denarnem trgu je danes v Parizu, nižja kot v Londonu in New Yorku. Povsem naravno je, ako usmerja Francija svojo finančno politiko na izvoz kapitalov. Ali tu se vsiljuje misel, kaj bo s predvojno tradicijo na tem polju, ko sta financa in politika delovali vzajemno in složno? Uporaba pomoči bankirjev je za diplomacijo jako zapeljiva in vedno moremo opazovati tudi v zadnjem času, kako vodijo tudi Združene države in Anglija, kjer morejo, svojo diplomacijo najuspešneje s pomočjo milijonov. Sedanji «duh časa» dovoljuje domnevo, da bodo milijoni bolj kot kdaj prej orožje diplomacije.

Afganistanska kraljevska dvojica v Benetkah

RIM, 16. Sinoči ob 21. uri se je afganistanski kralj s kraljico in s spremstvom odpeljal v posebnem vlakcu iz Rima.

Na postaji, kjer so tvorili častno stražo okrogniki in mestni stražniki, so se poslovili od visokih gostov državni podtajnik v ministrstvu za zunanje zadeve on. Grandi, rimski prefekt, podguverner grof D'Ancona, comm. Sandicchi od zunanega ministrstva in nekateri drugi.

Kraljevska dvojica se je odpeljala proti Benetkam, kamor je prispela danes predpoldne ob 8.20. Na postaji so sprejeli kraljevske goste prefekt, potestnat ter zastopniki civilnih in vojaških oblastev. Kralj Ahman Ullah se je s svojim spremstvom podal v hotel Danieli. Ob 10. sta afganistanski kralj in kraljica posetila trg Sv. Marka in si ogledala tamkajšnje zanimivosti, pozneje sta obiskala še muzej Correr in Ca' d'Oro.

Jutri bo kraljevska dvojica odpotovala v Milan, kjer bo zvečer prisostvovala gala-predstavi v Scali. Nato si bosta kraljevska gosta ogledala še Turin, Genova in Spezio, nakar se odpeljeta s posebnim vlakom v Nizzo.

Pred sklenitvijo konkordata med Vatikanom in Albanijo

RIM, 16. Pogajanja med Vatikanom in Albanijo za sklenitev konkordata so skoraj že zaključena, ker je bil v vseh prejšnjih vprašanih dosežen sporazum. Preostaja še samo definitivna sestava besedila konkordata, ki bo skoro docela podobno besedilom konkordatov, kakršne je sklenil Vatikan z nekaterimi državami.

Reforma sodne uredbe

Neupravičena kritika kasacijskega sodišča

RIM, 16. Nekateri listi so, pravi današnji «Giornale d'Italia», a večjo ali manjšo obzirnostjo kritizirali razsodba kasacijskega sodišča, glasom katere je bil zavrnjen rekurs državne pravdnika proti razsodbi rimskega porotnega sodišča, ki je na podlagi pravoreka porotnikov radi slabomnosti oprostilo morilca poslanca Armanda Casalinija.

V tem pogledu je treba ugotoviti, da proti pravoreku porotnikov o odgovornosti obsojenca po obstoječih zakonih ni nikakoli pravnega leka. Kasacijsko sodišče se mora omejiti spričo tega samo na presojanje, ali je bil morda kršen zakon tekom postopanja, ki se zaključuje s pravorekom porotnikov. Kasacijsko sodišče torej nikakor ne more razveljaviti pravoreka porotnikov, dasi je morda nepravilen in obžalovanja vreden, če pri tem ni bil kršen zakon.

Vsaka kritika, pravi omenjeni list, najvišjega sodišča, ki je samo izpolnilo svojo dolžnost, ker je postopalo po zakonu, je potemtakem docela neutemeljena. Pač pa je vredno, staviti si vprašanje, če bi naj še nadalje obstojala institucija porote, kakor je urejena v obstoječi sodni uredbi. S tem vprašanjem se bavi tudi vlada, ki pripravlja reformo italijanskih procesnih zakonov.

Dnevni red prihodnjega zasedanja velikega fašistovskega sveta

RIM, 16. Prihodnjega zasedanja velikega fašistovskega sveta se bo pričelo dne 30. januarja v knjižnični dvorani palače Chigi. Dnevni red tega zasedanja je sledeči: 1) splošni politični položaj; 2) delovanje stranke in k njej priključeni organizacije; 3) imenovanje pokrajinskih tajnikov; 4) zakonski načrt o reformi nacionalnega predstavnstva; 5) drugi fašistovski nabor ob priliki devete obletnice ustanovitve fašizma.

Izvajanje delavske himne v Rimu

RIM, 16. Ob navzočnosti oblastev in množstvenega občinstva se je včeraj v Avgvsteju prvi krat izvajala delavska himna, ki jo je uglasbil Peter Mascagni na besedilo Libera Bova in Edmonda Rossonija. Izvajanju so prisostvovali predsednik senata on. Tittoni, predsednik poslanske zbornice on. Casertano, naučni minister on. Fedele, generalni podtajnik fašistovske stranke in mnogi drugi veljaki. On. Rossoni je imel daljši govor, v katerem je poudarjal pomen nove himne.

Deset zapovedi o zadržanju na cesti

RIM, 16. Minister za javna dela on. Giurati je naprosil predsednika italijanskega avtomobilskega kluba sen. Crespija, naj poskrbi za sestavo deset zapovedi o zadržanju na cesti, katere bodo potem razširjene po vseh šolah. Sen. Crespi je razpisal v sporazumu z vodstvom italijanskega avtomobilskega kluba natečaj s tremi nagradami za najlepša dela. Potem teh cestnih zapovedi namerava minister za javna dela započeti propagando za razširjenje modernih pravil, po katerih bi se bilo treba ravnati na javnih cestah.

Ostaški poglavar Cirenaike spremljan v Italijo

BENGASI, 16. Na krovu poštne garnika je včeraj zvečer odpoval pod primernim spremstvom v Italijo Saied Mohamed Er Redy Senussi, ki je bil skoro celih pet let, po izgonu svojega brata Saieda Idrisa v Egipt, najbolj ugleden izmed članov senusitske rodbine, ki so ostali v Cirenaiki. Redy se je bil 3. januarja predstavil na okrognem poveljstvu v Agadabiju, kjer je izjavil, da se brezpogojno predaja na milost italijanski vladi. Pristojna oblast mu je določila kraj v kraljevini, kjer bo moral senusitski vodja prebivati.

Minister Titulescu potuje konec tega meseca v Rim

RIM, 16. Rumunski zunanji minister Titulescu, ki se sedaj mudi v San Remu, bo v kratkem nastopil svoje potovanje v nekatere evropske prestolnice. Kot je bilo rečeno, se bo minister podal najprej v Rim, kjer se sestane z načelnikom vlade on. Mussolinijem. V Rim prišpe v poslednjih dneh tekočega meseca, nato pa bo potoval v Pariz in Berlin, odkoder se bo podal potem v Zenevo, kjer se bo udeležil prihodnjega zasedanja sveta Družbe narodov.

Mednarodni salon italijanske avtomobilske industrije na prihodnjem milanskem velesojmu

RIM, 16. Davi je vodil predsednik vlade sestanek, na katerem je bilo po daljši razpravi določeno, da bo tekom prihodnjega milanskega velesojma italijanska avtomobilska industrija otvorila za dobo petnajst dni lasten mednarodni salon. Uprava salona bo poverjena razstavnemu odboru.

Novi francoski poslanik prispel v Rim

PARIZ, 16. Novi francoski poslanik pri Kvirinalu De Beaumarchais je včeraj popoldne odpotoval iz Pariza proti Rimu. «Journal» pravi, da pomeni potovanje novega francoskega poslanika pričetek pomembnih sprememb v francosko-italijanskih odnosih in da se bodo takoj po njegovem prihodu v Rim pričeli razgovori za ureditev vseh nesporazumljenj.

RIM, 16. Nocoj ob 20.10 je prispel v Rim novi francoski poslanik pri Kvirinalu De Beaumarchais. Na postaji so sprejeli novega poslanika zastopniki zunanega ministrstva, osobe francoskega poslanstva ter zastopniki francoske kolonije v Rimu.

Jugoslovenska zunanja politika na razpotju

Poročilo agencije «Atmo»

RIM, 16. Agencija «Atmo» poroča iz Beograda: Dobro je naredil italijanski tisk, da je takoj demantiral beograjsko vest, po kateri naj bi bil med Rimom in Beogradom v glavnih potezah že dosežen sporazum o podaljšanju odpovednega roka italijansko-jugoslovenske prijateljske pogodbe do 24. julija 1928. Resnica je ena sama: Danes pričenjajo beograjski politični krogi gledati na vprašanje odnošajev med Italijo in Jugoslavijo z vso resnostjo. Oni krogi se pričenjajo zavedati, da se nahaja osnovna politika države S. H. S. na predvečer odločitve o usodi rimske pogodbe na pravem razpotju. Te skrbi političnih krogov pronicajo tudi v časopisje in javno mnenje države. Da pomiri duhove, je dopustila vlada polglasno javiti, da je Italija sprejela jugoslovenski predlog, po katerem bi se naj odpovedni rok pogodbe podaljšal za šest mesecev. Pripomniti pa je treba, da jugoslovensko zunanje ministrstvo ni dalo nikakih tozadevnih izjav, kajti tam se dobro zavedajo, da stavi Italija kot predpogoj obnove omenjene pogodbe ratifikacijo netunskih dogovorov. Vse to je dokaz, da se smatra danes v Beogradu odpoved rimske pogodbe kot «realna nevarnost», dočim se smatra obnovevnet direktnih pogajanj med Beogradom in Rimom kot edino sredstvo, s katerim je mogoče spraviti mednarodni politični položaj v jugovzhodni Evropi za mrtve točke. Naposled je treba uvaževati, če se hoče do dna razumeti srbsko mišljenje o tem vprašanju, da prevladuje v Beogradu med političnimi voditelji na splošno prepričanje, da bo zboljšanje sedanjih italijansko-jugoslovenskih odnošajev odvisno v veliki meri tudi od poteka diplomatskih pogajanj med Rimom in Parizom.

Nazoba na morju

LISBONA, 15. Semkaj je prispelo 34 potnikov s parnika «Cadore», ki je valed goste megle zadel ob skalo ter se potopil blizu Carvoeiro. Med preostalimi se nahaja tudi poveljnik ladje kapitan Rebuffo, ki je izročil prvo poročilo o nesreči italijanskim konsularnim oblastem.

Sprememba v jugoslovenski vladi

Čeda Radović, novi notranji minister

BEograd, 16. Včeraj popoldne ob 11. uri je bil ministrski predsednik Velja Vukičević sprejet na dvoru v krajši avdienci. Pri odhodu z dvora je Vukičević izjavil novinarjem, da je kralj podpisal ukaz, s katerim je imenovan za notranjega ministra radikalni poslanec Čeda Radović. Obenem je bil podpisan tudi ukaz o imenovanju in premeščenju nekaterih velikih županov. Velja Vukičević je odšel po razgovoru z novinarji v vladno predsedništvo, kamor je prispel kmalu nato tudi novoimenovani notranji minister, ki je takoj položil prisego. Tekom popoldneva je Radović prevzel posle notranjega ministrstva. Zvečer pa je bil skupno z načelnikom vlade sprejet na dvoru. Z omenjenim drugim ukazom je bilo vpokojenih pet velikih županov, štirje pa so bili premeščeni.

Jugoslovenski finančni odbor odobril proračun ministrstva za trgovino in industrijo

BEograd, 16. Finančni odbor je včeraj obravnaval proračun ministrstva za trgovino in industrijo. Po ministrovem ekspezoju so govorili nekateri opozicijski poslanci, med njimi tudi dr. Jerjav, ki je kritiziral vlado in vrhovno državno upravo glede njunega pospeševanja trgovine, obrti in industrije. Po zaključnih besedah ministra Spaha je finančni odbor z večino glasov sprejel proračun.

Otvoritev kongresa jugoslovenske demokratske stranke

BEograd, 16. Ob veliki pozornosti beograjske javnosti je bil včeraj popoldne v dvorani «Kola srpskih sestara» odprt kongres demokratske stranke. Iz vseh krajev države je prispele na kongres skupno 551 delegatov, razen tega pa tudi ogromno število drugih pristavšev stranke. Dvorana je bila polna in so bili delegati razmeščeni celo na galerijah.

Kongres je otvoril Davidović s kratkim pozdravom, po običajnih formalnostih je bil izvoljen za predsednika kongresa. Nato so se pričele razprave. Prvi je podal poročilo Ljuba Davidović, ki je v skoro dveurnem govoru podrobno orisal notranjepolitični položaj in med drugim ob koncu izjavil:

«Devet mesecev traja sedanja koalicijska demokratske stranke z radikalno. Kaj smo dosegli v teh devetih mesecih? Naše žrtve so postale naravnost neznozne. Naši zavezniki v vladi preprečujejo izvrševanje našega programa na škodo demokracije in države. Vsi se še spominjajo predloga o ustanovitvi demokratskega bloka. Zadeva takrat ni bila rešena, pa z naše strani tudi ne odklonjena. To vprašanje je danes še vedno odprto. Mislim pa, da je še pametnejše in še boljše, da pride mesto do bloka do enotne in velike demokratske stranke. Prepričan sem, da bo današnji kongres to ne samo odobril, marveč tudi iz vsega srca pozdravil.»

Nato je povzel besedo zunanji minister dr. Marinković, ki je govoril o jugoslovenski zunanji politiki:

«Naša vlada je za novo proti staremu, za svetovni mir in za devizo: Balkan balkanskim narodom. Mi ne zavzemamo ne pretenstva ne hegemonije, zahtevamo samo bratstvo, varnost in bodočnost balkanskih narodov v tem, da se zedinijo na osnovi enakosti in ravnopravnosti v skupnih težnjah in s skupnim ciljem. Pri tem prizadevanju je potrebno, da nam gredo tudi drugi na roko. Naša politika stremi po miru in nikakor nečemo, da bi padla na nas krivda, če bi prišlo do nesloge med balkanskimi narodi in do ponovnega prelivanja krvi. Mnogi trde, da je naš mednarodni položaj nesiguren. Srečen sem, da lahko rečem, da je to netočno. Naša država ni izolirana, ona ima celo v tem hipu večino držav na svoji strani.»

Govoril je nadalje o dogodkih v južni Srbiji in dejal: «Kjer so atentati začetek, tam so topovi in mitraljeze zaključek. Treba je, da se to na Balkanu vzame na znanje in da se ne fantazira o neki izolaciji, ker Bog ne da, da bi prišlo do tega, da bi se naš položaj proučeval in bi bil pri tem kdo zelo nemilo iznenađen.»

Končno je govoril še Voja Veljković o pobijanju gospodarske krize. Z njegovim poročilom se je včerajšnja seja kongresa zaključila.

Danes se je kongres nadaljeval in je vladalo za današnje razprave še večje zanimanje. V velikem številu se je udeležil današnje seje naraščaj demokratske stranke. Po govorih raznih delegatov je bila zvečer sprejeta daljša resolucija, v kateri izraža kongres voditeljev jugoslov. demokratske stranke Ljubi Davidoviću popolno zaupanje.

Velimir Prelić umrl

SKOPLJE, 16. Pravni referent skopljanske oblasti Velimir Prelić, ki ga je pred kratkim bolgarska atentatorica težko ranila, je danes ob 12.30 podlegel poškodbam. Ze včeraj zjutraj je padel v agonijo in se od takrat ni več zavedel. V Skoplju je vzbudila njegova smrt veliko obžalovanje.

Panameriška konferenca v Havani

LONDON, 16. V Havani se o tvori danes panameriška konferenca. Udeležil se je bo tudi predsednik Združenih držav Coolidge, ki je prispel v Havano na dreadnoughtu «Texas» in ki ga je sprejela množica 300 tisoč ljudi z velikim navdušenjem. Njegovi udeležbi pri tej konferenci se pripisuje izredna važnost, pripomniti je treba, da predsedniki Združenih držav ne zapuščajo ozemlja države razen ob izrednih prilikah.

Ze na poslednji, peti konferenci, ki se je vršila v Santiagu 1923. leta, so načeli zastopniki ameriških držav važna vprašanja o omejitvi oboroževanja, o ameriškem vrhovnem sodišču, o zvezi ameriških nacija, o sistemu arbitražnih pogodb med ameriški državami in dr., rešila pa so se ta vprašanja le v malenkostni meri. Tudi na dnevnem redu pričenjajoče se konference so važna vprašanja, predvsem pa vprašanje mednarodne zveze ameriških republik. Ta zveza se je ustanovila že na prvi panameriški konferenci, ki se je vršila v Washingtonu v dobi 1889—90. Predstavljaj jo je mednarodni urad v Washingtonu. Leta 1923. je bila ta zveza reorganizirana in mednarodni urad je dobil naslov Governing Board.

Ta je tudi izdelal program predstoječe konference, na kateri se bodo morala rešiti najprej vprašanja pravnih odnošajev med ameriški državami. Sem spada izenačenje trgovinskega in pomorskega prava, priseljevanja, ureditev zračnega, avtomobilskega, železniškega in rečnega prometa. Pripomniti pa je treba, da so z dnevnega reda te konference skoro docela izločena vprašanja političnega značaja. Edino splošno politično vprašanje, ki se nahaja na dnevnem redu konference, bi bilo morda vprašanje Monroeve doktrine. V razpravo o tem vprašanju bi se morda dal vključiti problem odnošajev med Združenimi državami in Mehiko, v katerih je nastala povodoma spora glede izrabljanja mehiških petrolejskih vrelcev precejšnja napetost, ki pa sta jih poslanik Morrow in Lindbergh znatno zboljšala, toda poročevalec «Timesa» zatrjuje že v naprej, da se vprašanje teh odnošajev ravno spričo omenjenega zboljšanja ne bo načelo na tej konferenci.

Južno-ameriške republike ne gojijo med sabo baš najboljših odnošajev. Zato je pričakovati, da ne bodo njihovi zastopniki na tej konferenci sprožili razpravo o razlagi Monroeove doktrine. Poročevalec omenjenega londonskega lista pravi, da se potemtakem tudi na tej konferenci ne bo docela rešilo edino veliko vprašanje, ki se tiče neposredno vseh Amerikancev. Južnim Amerikancem dela velike skrbi vedno večji gospodarski vpliv Združenih držav na srednje- in južno-ameriške

države. In baš v tem tihi pomenu Coolidgejeve prisotnosti pri tej konferenci. Coolidge bo konferenco otvoril in v svojem otvoritvenem govoru bo skušal predvsem potolažiti zastopnike južnih republik, ki so nekoliko vznemirjeni prispeli v Havano.

Politične beležke

Naraščajoči vpliv Rusije v proizvodnji nafte

Ruski petrolejski sindikat, ki je organiziral proizvodnjo nafte po velikih proizvodnih središčih, se v zadnjih letih bolj in bolj uveljavlja na polju mednarodne trgovine z nafto. Rusija je druga država na svetu po proizvodnji tega važnega blaga.

V prvih treh letih je dosegel izvoz nafte vrednost 50 milijonov šterlingov. V l. 1927. je Rusija izvozila 2.830.000 ton nafte.

Italija je med odjemalci ruske nafte na prvem mestu; v l. 1927. je kupila 477.000 ton napram 380.000 tonam l. 1926. Italiji sledijo potem Francija, ki je uvozila iz Rusije v l. 1927. 386.000 ton, Anglija s 381.000 in Nemčija s 346.000 tonami.

Pred kratkim je sklenil ruski petrolejski sindikat nove važne pogodbe za dobavo nafte s francosko mornarico, z new-yorskim družbo Standard Oil in s španskim monopolom petroleja, ki je naročil 532.000 ton tega blaga.

Grško-bolgarska vprašanja

Grška vlada je bila te dni brzojavno obveščena, da bolgarska vlada ne veruje v uspeh novih pogajanj za rešitev raznih spornih vprašanj, ki obstojajo med obema državama, ako grška vlada ne izpremeni svojega dosedanjega stališča. Pogajanja, ki se imajo vršiti med Grško in Bolgarsko, se, kakor znano, nanašajo na vprašanja, ki so ostala nerešena še iz za balkanskih vojn. Med drugimi so še nerešena vprašanja, ki se tičejo uničenja grškega imetja na bolgarskem ozemlju za časa svetovne vojne, zaplembe grškega zasebnega imetja za časa vlade Stamboliškega, povračila škode itd. Ker so se grški ministri te dni po večini mudili izven Aten, se ta vprašanja niso še vzela v pretres, pa se bo razpravljalo o njih na seji ministrskega sveta, ki se bo sestel v kratkem. V grških političnih krogih prevladuje mnenje, da bosta obe vladi popustljivi in da bodo sporna vprašanja rešena brez posebnih preglavic. Nato se bodo lahko pričela pogajanja za sklenitev trgovinskih pogodb.

Ali se bo Cankov spet povrnil na vlado?

V poslednjem času pišejo bolgarski listi zelo mnogo o vprašanju rekonstrukcije sedanjege Ljapčevega kabineta. Po poslednjih informacijah se meroadnji krogi bavijo pred vsem z vprašanjem, ali naj bi povodom rekonstrukcije vstopil v kabinet tudi dr. Aleksander Cankov, bivši ministrski predsednik in sedanji predsednik narodnega sobranja. Drugi novi član bi bil najbrž bivši finančni minister Todorov. Ljapčev misli, da rekonstrukcijo vlade ne bo mogoče izvršiti, dokler se ne likvidira vprašanje inozemskega posojila, pa bodisi v pozitivnem ali negativnem smislu. Nadaljnji razvoj stvari zavisi mnogo od osebnega sporazuma ministrskega predsednika Ljapčeva in zunanjega ministra Burova s profesorjem Cankovim. V poučenih krogih zatrjujejo, da je rekonstrukcija bolgarske vlade v tesni zvezi s poroko kralja Borisa.

Protivrska borba v sovjetski Rusiji in njeni uspehi.

Energična borba, ki jo že več let vodi sovjetska vlada proti veri v Rusiji, ni dovedla do tistega uspeha, kakršnega so pričakovali komunistični mogotci. Kljub fanatični protivrski propagandi, ki jo razvijajo komunisti, je ruski narod ostal po ogromni večini globoko veren. Edini konkretni rezultat so dosegli na-protniki vere s tem, da je bil uničen približno en odstotek ruskih cerkva ter da je bilo za gotovo določno ubojeno zidanje novih cerkvenih poslopj. Toda sedaj so se tudi v tem oziru razmere izpremenile. Kljub vsem pretekam in težočam, s katerimi se mora boriti rusko vero ljude, so v zadnjem času pričeli popravljati stare cerkve in celo zidati nove. Značilno je pri tem, da se mnogo novih cerkva zida v neposredni bližini tovarn, kjer imajo sovražniki vere največ pristašev med delavstvom. Tako se je n. pr. v Komsmolskaja Pravda nedavno zgrajala nad dejstvom, da so v vladimirski guberniji začeli zidati novo cerkev v nemščinski bližini tovarne «Komunističeski Avangard», v kateri je zaposlenih nad 8.000 delavcev. Istotako so se pričele dvigati nove cerkve v bližini tovarne «Krasnyj Oktjabr» v penzelski guberniji, kjer je zaposlenih okoli 6.000 delavcev, dalje pri tovarni «Jarčevskoj» v smolenski guberniji, pri tovarni «Pravda» v bližini Kurska ter pri mnogih drugih tovarnah. Nove cerkve zidajo ne samo na deželi, temveč tudi v mestih, celo v Moskvi, kjer s onedavno dogradili tudi dve židovski sinagogi.

Spričo preganjanja vere v Rusiji si bo marsikdo upravičeno stavil vprašanje: «Kdo pa vzdržuje cerkve in svečnike?» Ta problem se rešuje v Rusiji čisto na originalen način. Tako se je na pr. svečnik v neki naselbini v mazursko-tobolskem okrožju sporazumel z mesarsko zadrugo, ki se je obvezala, da bo določila in pobirala pristojbine za svatbe, krste, pogrebe in druge obrede ter da bo plačevala svečniku in mežnarju redno mesečno plačo.

Vedno je, da končno zabeležimo, da število svečnikov raznih veroizpovedi v Rusiji ne zaostaja dosti za številom rednih članov komunistične stranke; v 400 cerkvah in svetiščih so namreč nasteli okoli 500.000 svečnikov.

Ti statistični podatki ki so bili nedavno objavljeni, so dvignili mnogo prahu v ruskem časopisu. Moskovski «Trud» na pr. piše, da preči komunistični stranki nova nevarnost od strani cerkve, zato poziva vlado, naj poostri borbo proti veri, kajti po mnenju «Truda» so cerkve postala središča, okoli katerih so se začeli zbirati najhujši sovražniki komunizma.

Pred ukinitvijo vojne kontrole v Avstriji

Po kratkem odmoru se bo dne 1. m. sestel avstrijski narodni svet in bo med drugim razpravljal tudi o zakonu, ki ima namen preprečiti proizvajanje vojnega materiala v Avstriji in njega izvažanje, oziroma uvažanje. Ta zakon je sestavljen točno po vzorcu nemškega zakona, ki je bil svojčas revidiran od strani poslaniške konference v Parizu, in — kakor se zatrjuje v dunajskih političnih krogih — je njega odobrile predpogoji za ukinitve vojne kontrole nad Avstrijo, kar se bo zgodilo proti koncu tega meseca. Pri tej priliki je se, da bo ob tej priliki opozicija interpelirala v. a. o prenašanju vojnega materiala v Madžarsko in o obmejnem incidentu pri Sv. Gotthardu.

Svoboda poljskega tiska ogrožena

Zakon o tisku, ki ga je izdal Pilsudski dne 10. maja 1927. je bil dne 28. decembra minulega leta poostrem z novim odlokom predsednika republike, ki ga je te dni objavil uradni list «Monitor Polski». Do sedaj so se kaznovali prestopki proti zakonu o tisku le v slučaju, ako so bile tenciozno vesti objavljene po nemarnosti ali z lohotnim namenom. Po novem odloku pa ima pravosodni minister pravico, da uvede preiskavo tudi v slučaju žalitve državnih oblasti, državnih uradnikov ali vojaških oseb v zadevah, ki so v zvezi z njihovo službo ali njihovim položajem, če ni bila že vložena ovadba. Končno sme v takšnih slučajih državni pravnik ali sodišče odrediti zaplenbo lista, tudi če ni bila vložena predpisana ovadba in če ni bil izdan tožadveni ukrep pravosodnega ministra. Poljski tisk je po tem odloku močno prizadet, kar je razvidno tudi v sedanji volilni kampanji, ki je zelo mirna.

Drobne vesti

Na južni tečaj

Poveljnik Byrd, ki je poletel z letalom na severni tečaj in nazaj tik pred Amundsenovim poletom, ki je pozneje s tremi tovariši preletel Atlantski ocean, dospevši na severno obal Francije, pripravila sedaj mrzlično svojo letalsko ekspedicijo na južni tečaj. On namerava odgovoriti spomladi po morju na jug. V ta namen si je nabavil parnik «Sapson», ki je menda najhja in najprimernejša ladja za tečajna morja. Parniku poveljuje izkušen mornar Isak Isakson. Norveški častnik Berur Balchen, ki je spremljal Byrda z Noville in Acosto na prekoceanskem poletu v Evropo, je dobil nalog, naj nabere za to ekspedicijo ves potrebni kapital in naj si izbere norveške specialiste v sankanju in smučanju. Doselej sta bila na južnem tečaju le Sackleton in Amundsen.

Neverjetno

Nemška «Vossische Zeitung» poroča, da nameravajo nemški nacionalisti kandidirati pri prihodnjih volitvah, ko poteče doba sedanjemu predsedniku Hindenburgu, enega izmed Hohenzollernov in sicer ali bivšega cesarja Viljema ali bivšega prestolonaslednika. Prav radi tega, da bi postal nekdanji cesar predsednik republike, se zdi ta vest tako neverjetna.

DNEVNE VESTI

Dobrodo od Dawesovega načrta

Na račun vojne odškodnine, ki jo plačuje Nemčija na podlagi Dawesovega načrta, je prejela Italija v decembru 7.505.000 mark v zlatu, in sicer 4.349.000 mark v obliki premoega in prevoza, 505.000 v obliki drugih dobav v naravi in 2.651.000 v devizah.

V prvih štirih mesecih IV. leta Dawesovega načrta, t. j. od 1. septembra do 31. decembra 1927., je prejela Italija 30.986.000 mark v zlatu, in sicer 17.534.000 v premoega (s prevozom), 5.192.000 v drugih dobavah, 1.000 za razna plačila in 18.260.000 v devizah.

Prošnje za vojne pokojnine

Pristojnemu ministru prihajajo dalje prošnje za vojne pokojnine v prid starišem in potomcem v vojni padlih vojakov.

V zvezi s tem opomozarja «L'Informatore della stampa», da imajo stariši pravico do vojne pokojnine samo tedaj, če so popolnoma nesposobni za vsako delo in če so preokrajali 60. leto starosti; otroci pa tedaj, če so se rodili v devetih mesecih od dneva smrti vojaka in ne pozneje.

Razveljavljene znamke

Finančna intendenca opozarja občinstvo, da pridejo s 1. februarja 1928. ob veljavo in da se torej ne bodo več prodajale ne pri registrskem uradu ne po prodajalnicah dvojne znamke za luksusne in menjavne pristojbine, ki so bile ustanovljene s kr. ukazom od 20. marca 1921. št. 318 in ki nosijo napis «Tassa di bollo lusso e scambio», in sicer ne bodo več veljavne sledeče vrste: po 10, 20, 30, 40, 50, 60 stotnik, dalje po 1, 1,50, 2, 2,50, 3, 5, 10, 20, 25, 50.

Vse te znamke se lahko zamenjajo pri registrskem uradu za nove znamke v odgovarjajoči vrednosti. To pa le pod pogojem, da razprodajalci ali privatniki predložijo razveljavljene znamke najkasneje do 29. februarja t. l. onemur registrskemu uradu, pri katerem so bile kupljene, in da priložijo k znamkam tudi njih natančen seznam, iz katerega je razvidno, koliko znamk vsake vrste je predloženih v izmenjavo.

Prizadeti se opozarjajo, da se po 29. februarja predloženim prošnjam ne bo ustreglo v nobenem slučaju, in končno še na dejstvo, da pade 29. februarja na nedeljo, radi česar naj se predložijo zadnje prošnje že dan prej, t. j. v soboto.

ZA PROSLAVO PETDESETLETNICE OTONA ŽUPANIČA

Za petdesetletnico Otona Županiča izda «Ljubljanski zvon» v Založbi Tiskovne zadruge poseben jubilejni zbornik. V njem se objavi poleg številnih člankov in esejev, ki osvetlujejo pesnikovo delo od raznih strani, tudi bibliografski in biografski podatki. Razen tega se priobči v knjigi nekaj zanimive in literarno-historično važne korespondence pesnikovih mladostnih prijateljev Ketteja, Cankarja in Aleksandrova naslovljene na jubilej. Knjiga bo bogato ilustrirana s slikami v bakrotisku in elegantno opremljena. Zbornik bo zlasti dobro služil prodavateljem za solam. Vsem ljubiteljem Županičeve poezije priporočamo, da ta zbornik takoj naroče, ker je naklada knjige zelo nizka. Zbornik bo veljal broš. Din. 42, v platno vezan Din. 52, poština Din. 3. — Naročila sprejema Knjigarna tiskovne zadruge v Ljubljani (Prešernova 54) in njena podružnica v Mariboru (Aleksandrova c. 13).

DELOVANJE ŽIVILSKE POLICIJE

V tednu od 6. do 12. januarja je izvršila občinska policija sledeče operacije: pregledala je 1312 obratov, med katerimi 184 pekarnic, ter stalno nadzorovala vsa trge in prodajališča izven njih; izvršila je 249 zaplem raznih živil, ki niso bila več za konsum; 60 pokusev uleke; vzela je 10 vzorcev za analizo, napravila 10 ovadb radi prestopkov proti uradnim cenam in proti predpisom glede izlozbe naplavitv o označbo cen, 6 ovadb radi prestopkov proti obrtni zdravstveni policiji in 4 globitve.

Žrtve avtomobilskih nezgod

Nadloga, ki jo predstavljajo avtomobili za pešce, se povsod dečalje večja, a je po drugih deželah mnogo večja nego pri nas. Poročaji smo že, da v mnogih pokrajinah Zedinjenih držav Severne Amerike pride na vsake štiri prebivalce po en avtomobil. Eden in dvajset milijonov avtomobilov leta po ameriških cestah. Ta ogromni avtomobilski promet ima seveda za posledico tudi primerno število nesreč. V mesecu septembru minulega leta se je v Zedinjenih državah smrtno ponesrečilo pri avtomobilskih nezgodah po sedemdeset ljudi na dan, kar je nad 2000 na mesec. V povojnih letih je bilo 114.879 oseb ubitih in 3.448.879 ranjenih. Največ nezgod se dogaja med peto in šesto uro zvečer, ko se vračajo delavci in službeniki s dela domov. V tem času je promet po ulicah največji, ljudje so izmučeni tako pešci kakor šoferji in radi tega manj pazljivo. Pri vsem tem pa ne smemo prezreti posebnega vzroka in to je — prohibicija. Radi nje je še največ nesreč. Še nikdar ni bilo toliko pijanih šoferjev kakor sedaj, ko je prepovedan vsak alkohol. Dan na dan prinašajo policijska poročila nezgode radi pijanih šoferjev.

Simon, iz vasi Pavlovska, občine Slavjanosersk, pokrajine Jekaterinoslav (Rusija). Obred se je izvršil v cerkvi Martijane spocetja v omenjeni vasi. Dva meseca po poroki je obtoženec doznal, da se je prva žena poročila z njim, in da na ta način menja svoje ime, oz. priimek, kajti boljševiške oblasti so jo iskale in je radi tega živela v večni nevarnosti. Bila je že prej poročena in ni bila niti ločena. Obtoženec je zato naprosil italijansko misijo v Moskvi, da razveljavi prvo poroko, in na podlagi dobljenega dokumenta je dosegel možnost, poročiti se z Jelisavo (Elizabeto) Tarnovskajo, hčerjo (Tarnovskoj), ki je takrat študirala v Moskvi.

A. se je vrnil z ženo v domovino — Trst. Služaj je hotel, da so se za to zadevo začele zanimati oblasti, ki so predale A. sodni oblasti radi dvoženstva.

Obtoženec opiše svoj roman kakor zgoraj, ne more pa sodni predložiti listine, s katero je bil razveljavljen njegov prvi zakon. Pravi, da so v tisti dobi (juliju 1919.) bile v Rusiji velike zmešnjave in on je to listino izgubil. Listino da mu je izdal član italijanske misije, neki Debede.

Oblasti pa ne poznajo človeka s tem imenom.

Tarnovskaja, 27-letna, izrazita Rusinja, nastopi pred sodniki in precej na dolgo oriše takratne razmere v Rusiji. Govori z izrazitim ruskim naglasom prepredeno italijansko. Pravi, da so se takrat dogajale v Rusiji nemogoče stvari. Cela mesta so dnevno po dvakrat padala iz rok belih v boljševiške in obratno. Dogodilo se je celo, da je del mesta bil v rokah boljševikov, del pa so držali Wrangelovi, ali Kolčakovci, ali drugi. Možno je torej, da so se listine, o katerih govori njen soprog, izgubile. Ona dva živita sedaj skupno, v najlepši slogi in le ta obravnava, ki se vleče že dve leti, jima greni zakonsko življenje. Tarnovskaja smatra prvi zakon za neveljaven, ker se Pavlovska ni mogla poročiti, kajti bila je že poročena. Tudi Tarnovskaja je z A. že v drugem zakonu. Ona je postavno ložena od prvega moža.

Drž. pravnik, odv. cav. Rotella, pojasnjuje v enournem govoru, da je treba drugo poroko A. smatrati za neveljavno, četudi stoji stvari tako, kakor jih opisuje on, kar pa ni mogoče, ker bi se sicer izšlo izjavljavice tiste usodne listine in bi ne bilo zapisano v drugem poročnem listu, da je A. še neoženjen.

Gre torej za zločin v smislu čl. 359. kaz. zakonika, ki predvideva za te slučaje kot kazen 3-letno ječo, katero naj sodišče odmeri obtožencu, kajti to je najmanjša kazen, ki se mu more glasom omenjenega člena prisoditi.

Brani je obtoženca odv. dr. Pomnej Robba. Podal je daljšo študijo o takratnih razmerah v Rusiji, posluščujoč se časopisnih poročil, raznih potopisov in drugega in na ta način skušal dokazati verjetnost obtožbenih trditve. V prvem zakonu je k večjemu

Na pokopališču je hotel umreti. Na pokopališču pri Sv. Ani si je večerj predpoldne stregla po življenju 52-letna Ana Bizjak, stanujoča v ulici Molino a vento št. 70; okoli 10. ure je izšla na grobu nekega sorodnika nekoliko otevole kislina. Njeno stokanje je kmalu potem privabilo nekatere ženske, ki so obvestile o stvari nekega mestnega stražnika. Ta je poskrbel, da je prihitel na lice mesta zdravnik rešilne postaje, ki je nesrečni ženski izpral želodec ter jo dal nato prepejati v mestno bolnišnico. Zdravniki imajo dobro upanje, da bo Bizjakova to pot ušla smrti; zdraviti se bo pa morala kakih 14 dni. Vzroki njenega obupnega koraka tiče baje v nesrečni družinskih razmerah.

Nesrečni nogometaši. — Premagani in še tepejni povzru.

V nedeljo se je vršila na Reki nogometna tekma za prvenstvo I. divizije med tamšnjo četo «U. S. Fiumana» in tržaško «U. S. Triestina». Tekma je bila precej živahna in je za Tržanec prav slabo končala, in to iz dveh razlogov: prvič, ker so bili obšutno poraženi s 3:0, drugič, ker so bili povzru še tepejni. Ko so namreč po končani tekmi odhajali z igrišča, so jih nekateri prevročekrni gledalci in baje tudi nekateri igralci nasprotno čete hoteli poučiti v drugi panogi sporta — v boksanju. Pri tem «pouku» sta najbolj trpela Tržanec Rudolf Soutschek in Rudolf Plemich; prvega je vrtar nasprotno čete baje udaril s kamnom po glavi in desni roki ter ga precej hudo ranil, drugega pa je neki nasprotnik ugriznil v levo roko.

Nesrečna nogometaša sta se večerj popoldne zatekla v tukajšnji bolnišnico, kjer sta dobila potrebno pomoč. Soutschek bo ozdravil v 10 dneh, dočim bo Plemich prebolel «spomine» nedeljske tekme v par dneh.

Nezgodna tramvajskega uslužbenca. Med vožnjo po ulici Broletto se je večerj jutraj pri motornem vozju tramv. proge št. 9 pokvarila priprava po kateri prejema motor tok iz elektrovođne žice. Z namenom, da bi popravil defekt, je 29-letni tramvajski uslužbenec Ruggero Pasqualino, stanujoč v ulici Madonna št. 19, splezal na streho voza. Pri tem poslu pa se je mladenič dotaknil neizloženega dela priprave, pri čemer ga je spreletel močan tok, ki ga je hudo opeklo po rokah; poleg tega je radi močnega sunka dobil hud živi šok. Ponesrečenec je dobil prvo pomoč na rešilni postaji, kamor ga je spremlil neki tovariš.

Tržaško sodišče

Zanimiv slučaj dvoženstva

Četrta sekcija tržaškega kazenskega sodišča je večerj obravnavala slučaj, ki stoji nekako nad vsakdanjimi mizerijami, ki gledajo tam morda prvič pravici v oči. Celotni govor drž. pravdnika je bil eleganten, četudi je končal z zahtevo po strogi kazni. 3 leta zapora je zahteval, dasi uveren, da s tem uniči mirno in srečno življenje dveh bitij. O vsem je bilo govora na tej obravnavi — o rdečih in belih, o boljševikih, o Wrangelu, Kolčaku, Denikinu itd.

Junak obravnave je pomorski kapetan neke tržaške paroplovne družbe I. A., pravilno poročen z lepo Rusinjo, Jelisavo Tarnovskajo. Poročil se je bil z njo dne 28. avgusta 1925. v Moskvi. Bil pa je že nre poročen z Ano Petrovsko

Simon, iz vasi Pavlovska, občine Slavjanosersk, pokrajine Jekaterinoslav (Rusija). Obred se je izvršil v cerkvi Martijane spocetja v omenjeni vasi. Dva meseca po poroki je obtoženec doznal, da se je prva žena poročila z njim, in da na ta način menja svoje ime, oz. priimek, kajti boljševiške oblasti so jo iskale in je radi tega živela v večni nevarnosti. Bila je že prej poročena in ni bila niti ločena. Obtoženec je zato naprosil italijansko misijo v Moskvi, da razveljavi prvo poroko, in na podlagi dobljenega dokumenta je dosegel možnost, poročiti se z Jelisavo (Elizabeto) Tarnovskajo, hčerjo (Tarnovskoj), ki je takrat študirala v Moskvi.

A. se je vrnil z ženo v domovino — Trst. Služaj je hotel, da so se za to zadevo začele zanimati oblasti, ki so predale A. sodni oblasti radi dvoženstva.

Obtoženec opiše svoj roman kakor zgoraj, ne more pa sodni predložiti listine, s katero je bil razveljavljen njegov prvi zakon. Pravi, da so v tisti dobi (juliju 1919.) bile v Rusiji velike zmešnjave in on je to listino izgubil. Listino da mu je izdal član italijanske misije, neki Debede.

Oblasti pa ne poznajo človeka s tem imenom.

Tarnovskaja, 27-letna, izrazita Rusinja, nastopi pred sodniki in precej na dolgo oriše takratne razmere v Rusiji. Govori z izrazitim ruskim naglasom prepredeno italijansko. Pravi, da so se takrat dogajale v Rusiji nemogoče stvari. Cela mesta so dnevno po dvakrat padala iz rok belih v boljševiške in obratno. Dogodilo se je celo, da je del mesta bil v rokah boljševikov, del pa so držali Wrangelovi, ali Kolčakovci, ali drugi. Možno je torej, da so se listine, o katerih govori njen soprog, izgubile. Ona dva živita sedaj skupno, v najlepši slogi in le ta obravnava, ki se vleče že dve leti, jima greni zakonsko življenje. Tarnovskaja smatra prvi zakon za neveljaven, ker se Pavlovska ni mogla poročiti, kajti bila je že poročena. Tudi Tarnovskaja je z A. že v drugem zakonu. Ona je postavno ložena od prvega moža.

Drž. pravnik, odv. cav. Rotella, pojasnjuje v enournem govoru, da je treba drugo poroko A. smatrati za neveljavno, četudi stoji stvari tako, kakor jih opisuje on, kar pa ni mogoče, ker bi se sicer izšlo izjavljavice tiste usodne listine in bi ne bilo zapisano v drugem poročnem listu, da je A. še neoženjen.

Gre torej za zločin v smislu čl. 359. kaz. zakonika, ki predvideva za te slučaje kot kazen 3-letno ječo, katero naj sodišče odmeri obtožencu, kajti to je najmanjša kazen, ki se mu more glasom omenjenega člena prisoditi.

Brani je obtoženca odv. dr. Pomnej Robba. Podal je daljšo študijo o takratnih razmerah v Rusiji, posluščujoč se časopisnih poročil, raznih potopisov in drugega in na ta način skušal dokazati verjetnost obtožbenih trditve. V prvem zakonu je k večjemu

Na pokopališču je hotel umreti. Na pokopališču pri Sv. Ani si je večerj predpoldne stregla po življenju 52-letna Ana Bizjak, stanujoča v ulici Molino a vento št. 70; okoli 10. ure je izšla na grobu nekega sorodnika nekoliko otevole kislina. Njeno stokanje je kmalu potem privabilo nekatere ženske, ki so obvestile o stvari nekega mestnega stražnika. Ta je poskrbel, da je prihitel na lice mesta zdravnik rešilne postaje, ki je nesrečni ženski izpral želodec ter jo dal nato prepejati v mestno bolnišnico. Zdravniki imajo dobro upanje, da bo Bizjakova to pot ušla smrti; zdraviti se bo pa morala kakih 14 dni. Vzroki njenega obupnega koraka tiče baje v nesrečni družinskih razmerah.

Nesrečni nogometaši. — Premagani in še tepejni povzru.

V nedeljo se je vršila na Reki nogometna tekma za prvenstvo I. divizije med tamšnjo četo «U. S. Fiumana» in tržaško «U. S. Triestina». Tekma je bila precej živahna in je za Tržanec prav slabo končala, in to iz dveh razlogov: prvič, ker so bili obšutno poraženi s 3:0, drugič, ker so bili povzru še tepejni. Ko so namreč po končani tekmi odhajali z igrišča, so jih nekateri prevročekrni gledalci in baje tudi nekateri igralci nasprotno čete hoteli poučiti v drugi panogi sporta — v boksanju. Pri tem «pouku» sta najbolj trpela Tržanec Rudolf Soutschek in Rudolf Plemich; prvega je vrtar nasprotno čete baje udaril s kamnom po glavi in desni roki ter ga precej hudo ranil, drugega pa je neki nasprotnik ugriznil v levo roko.

Nesrečna nogometaša sta se večerj popoldne zatekla v tukajšnji bolnišnico, kjer sta dobila potrebno pomoč. Soutschek bo ozdravil v 10 dneh, dočim bo Plemich prebolel «spomine» nedeljske tekme v par dneh.

Nezgodna tramvajskega uslužbenca. Med vožnjo po ulici Broletto se je večerj jutraj pri motornem vozju tramv. proge št. 9 pokvarila priprava po kateri prejema motor tok iz elektrovođne žice. Z namenom, da bi popravil defekt, je 29-letni tramvajski uslužbenec Ruggero Pasqualino, stanujoč v ulici Madonna št. 19, splezal na streho voza. Pri tem poslu pa se je mladenič dotaknil neizloženega dela priprave, pri čemer ga je spreletel močan tok, ki ga je hudo opeklo po rokah; poleg tega je radi močnega sunka dobil hud živi šok. Ponesrečenec je dobil prvo pomoč na rešilni postaji, kamor ga je spremlil neki tovariš.

Tržaško sodišče. Zanimiv slučaj dvoženstva. Četrta sekcija tržaškega kazenskega sodišča je večerj obravnavala slučaj, ki stoji nekako nad vsakdanjimi mizerijami, ki gledajo tam morda prvič pravici v oči. Celotni govor drž. pravdnika je bil eleganten, četudi je končal z zahtevo po strogi kazni. 3 leta zapora je zahteval, dasi uveren, da s tem uniči mirno in srečno življenje dveh bitij. O vsem je bilo govora na tej obravnavi — o rdečih in belih, o boljševikih, o Wrangelu, Kolčaku, Denikinu itd.

Junak obravnave je pomorski kapetan neke tržaške paroplovne družbe I. A., pravilno poročen z lepo Rusinjo, Jelisavo Tarnovskajo. Poročil se je bil z njo dne 28. avgusta 1925. v Moskvi. Bil pa je že nre poročen z Ano Petrovsko

Simon, iz vasi Pavlovska, občine Slavjanosersk, pokrajine Jekaterinoslav (Rusija). Obred se je izvršil v cerkvi Martijane spocetja v omenjeni vasi. Dva meseca po poroki je obtoženec doznal, da se je prva žena poročila z njim, in da na ta način menja svoje ime, oz. priimek, kajti boljševiške oblasti so jo iskale in je radi tega živela v večni nevarnosti. Bila je že prej poročena in ni bila niti ločena. Obtoženec je zato naprosil italijansko misijo v Moskvi, da razveljavi prvo poroko, in na podlagi dobljenega dokumenta je dosegel možnost, poročiti se z Jelisavo (Elizabeto) Tarnovskajo, hčerjo (Tarnovskoj), ki je takrat študirala v Moskvi.

A. se je vrnil z ženo v domovino — Trst. Služaj je hotel, da so se za to zadevo začele zanimati oblasti, ki so predale A. sodni oblasti radi dvoženstva.

Obtoženec opiše svoj roman kakor zgoraj, ne more pa sodni predložiti listine, s katero je bil razveljavljen njegov prvi zakon. Pravi, da so v tisti dobi (juliju 1919.) bile v Rusiji velike zmešnjave in on je to listino izgubil. Listino da mu je izdal član italijanske misije, neki Debede.

Oblasti pa ne poznajo človeka s tem imenom.

Tarnovskaja, 27-letna, izrazita Rusinja, nastopi pred sodniki in precej na dolgo oriše takratne razmere v Rusiji. Govori z izrazitim ruskim naglasom prepredeno italijansko. Pravi, da so se takrat dogajale v Rusiji nemogoče stvari. Cela mesta so dnevno po dvakrat padala iz rok belih v boljševiške in obratno. Dogodilo se je celo, da je del mesta bil v rokah boljševikov, del pa so držali Wrangelovi, ali Kolčakovci, ali drugi. Možno je torej, da so se listine, o katerih govori njen soprog, izgubile. Ona dva živita sedaj skupno, v najlepši slogi in le ta obravnava, ki se vleče že dve leti, jima greni zakonsko življenje. Tarnovskaja smatra prvi zakon za neveljaven, ker se Pavlovska ni mogla poročiti, kajti bila je že poročena. Tudi Tarnovskaja je z A. že v drugem zakonu. Ona je postavno ložena od prvega moža.

Drž. pravnik, odv. cav. Rotella, pojasnjuje v enournem govoru, da je treba drugo poroko A. smatrati za neveljavno, četudi stoji stvari tako, kakor jih opisuje on, kar pa ni mogoče, ker bi se sicer izšlo izjavljavice tiste usodne listine

Povezil je miličarskega četovodjo.

Radi tega dejanja je moral stati pred goriškim sodnikom Jožef Trampuš iz Gorice, stanujoč v ul. Tomišč št. 22. Dne 18. junija 1927. je, vozeč iz Gorice proti Trstu, na Tržaški ulici povozil nekega Domnika Damiani-ja, miličarskega četovodjo, ki je ravno vodil po cesti svojo miličarsko četo. Povoženi miličar se je moral nad 20 dni zdraviti.

Obtoženec se je zagovarjal, da je praviloma vozil, dajal svarila znamenja, ko pa se je hotel miličarju umakniti, je ta skočil čez cesto in tako prišel pod avto.

Drž. pravdnik zahteva, naj se obtoženec oprosti radi pomanjkanja dokazov.

Sodnik pa prizna obtoženca za krivega in ga obsodi na 400 lir globe in na povračila stroškov, ki jih je imel četovodja, ko se je zdravil.

Zanimiv proces radi poverbe.

Včeraj dopoldne se je pričel na goriškem kazenskem sodišču zelo zanimiv proces proti nekemu Ernestu Szekely-ju, ki je doma iz Čakovca (Jugoslavija), radi poverbe 164.000 lir v škodo trgovske družbe Harthner iz Novega Sada. O zanimivem procesu prinesemo jutri dalje poročila.

DOBROVO V BRDIH

Umrli je tu 86-letni Mišigaj Jožef. Bil je eden izmed 6 najstarejših ljudi v vasi, ki imajo vsi čez 80 let. Ena žena celo čez 90. Živel je v svoji mali hišici sam. Imel je dva sinova. Eden mu je padel v vojni, drugi pa je uslužben pri neki paroplovni družbi v Trstu in je vedno na potovanju. Mož je bil pošten in skromen, pa vendar preskromen. Privoščil si je le toliko, kolikor mu je bilo nujno potreba. Od ljudi si ni pustil darovati. Vse je redno in točno plačal. Sosedje so mu radi pomagali. Ponekod so ga hoteli sprejeti celo v lastno osterbo, pa ni hotel. Le še živega sina je želel videti. Ta mu je obljubil že davno, da se bo vrnil v januar in je res prišel, docela neopripravljen na smrt, ravno na dan pogreba in našel svojega očeta, v krsti v cerkvi. N. v. m. po.

Znanost in umetnost

Antonio Smareglia

(K letošnji operni sezoni)

V drugi polovici preteklega stoletja imamo zaznamovati v razvoju glasbenega snovanja popolno preusmeritev, ki je imela odpreti glasbi nova pota ravno v hipu, ko je bilo splošno prepričanje, da se je z Beethovem glasba kot umetnost že popolnoma izčrpala. Simfonična glasba je prešla v znamenju Berliozja in Lisztja iz pesniško-vebinske v pedmetno-opsvalno, tako da se je z dejanjem simfoničnega poema nadomestila ideja simfonije. V operni glasbi pa se v smislu onih naukov in nazorov, ki jih je Wagner tako prepričevalno znal vzpostaviti radi svoje silne

CARRIBA
ČISTILNI ČOKOLADNI BONBON
IZBORNIO PO OKUSU, UČINKUJE 2
GOTOVOSTI PRI OTROCIH IN ODRASLIH.
PRODAJA SE V RUDEČIH ZAVITKIH PO 50 CENT.
Kemično-tehniški zavod „Alla Madonna della Salute“ - Cav. Raff. Odolina - Trieste.
Glavni zastopnik in založnik za Italijo in kolonije: Adolfo Ceccchi - Trieste Via S. Nicolò 51

PODLISTEK

Črni lovec

Zgodovinski roman iz kanadske prošlosti (100)
Spisal James Oliver Curwood
Prevel France Magajna.

Polagoma in včasih nelogično se je trudil njegov um, da bi prepoznal samega sebe in si obenem gradil načrte. Kakor da se bori s čudnimi, nepoznanimi silami, se je lovil za bitke kakor potapljalci se človek, končno pa je spoznal, da je sila, ki ga dviga, močnejša od one, ki ga hoče potopiti nazval. Najprej pojde domov, kajpada. Pozneje pa, ko bo dospel njegov čas, bo storil, kar je vedno želel storiti, odpotoval bo, da preišče nevarne in nepoznane skrivnosti oddaljenih pustinj. Quebec naj pa pogine in segnijo na svoji skali in Francijo samo lahko poženejo v morje, za težo enega lasu ne bo to spremenilo onega, kar se nahaja za poslednjimi mejami na daljnem zapadu.

Pridružil se bo Črnemu lovcu. On hoče videti svet tak, kakršnega je poznal. Potem bodo boji, ki se jih bo moral vdeležiti, taki boji, kakršnih zgodovina novega sveta ne pozna, kakor mu je bil pravil Peter Joel. Končno bo dospel čas,

osebnosti, ustvarila glasbena drama, ki naj bi bila v vsem enotna umotvor, kateremu naj služi i besedilo i glasba kot povsem enakovredna izrazna činitelja. Mlajši rod, ki je v svoji mladosti prisostvoval žarki parabol Wagnerjevega umetniškega življenja, ni mogel iti preko onih naukov, katerim se še starejši niso mogli izogniti, in nastalo je ono wagnerjanstvo, o katerem se je že toliko slabe govedalo, a ki se še do danes ni popolnoma izživel. Sicer se o pravem wagnerjanstvu da težko govoriti. Wagner je ostal s svojim delom osamljen, a ne zato, ker so se njegove teorije izkazale za ponesrečene, kakor bi hotel to marsikdo dokazati, marveč le zato, ker je bil Wagner preveč silna duševnost, da bi mu zamogel kdo slediti po potih, ki so bile samo njemu dostopne. Res, da ni manjkalo epigonstva, vendar se pojem wagnerjanstva, kakor ga danes razumemo, ne nanaša na ono peščico posnemovalcev, ki so hoteli capljati po stopinjah velikega vzornika, marveč na vso ono glasbo, ki je vznikla na prelomu obeh stoletij in ki je črpala iz Wagnerjeve reforme le one nauke, ki so ji bili najbolj potrebni in najbolj dostopni. V tem oziru je wagnerjanska vsa glasbena literatura, ki je sledila Wagnerju, da celo ona veristična šola, o kateri skušajo dokazati, da se je z njo rešila italijanska glasba Wagnerjeve nevarnosti, se je imela marsikaj naučiti baš pri Wagnerju samem.

Ce se torej trdi, da je Smareglia wagnerjanec — in on je brez dvoma najizrazitejši wagnerjanec italijanske glasbene literature sploh — je treba to trditve tudi pravilno razumeti. Zakaj mnogo jih je bilo, ki so skušali s tem dejstvom utemeljiti oni življenjski neuspeh, ki ga je imel Smareglia pretrpeti po krivdi žalostnih razmer gledališke Italije polpretekle dobe. Celotni njegovi biografi — v kolikor jih je Smareglia sploh imel — se kaj neradi dotikajo te njegove lastnosti in če se ji že ne morejo izogniti, ji skušajo vzeti vsaj vsako vrednost in vsak pomen. Danes je Wagner, wagnerjanstvo in wagnerjansko epigonstvo stvar zgodovine, zato ni nevarnosti, da bi se s tem dejstvom zamogli razburjati duhu, ne bilo bi pa baš slabo, ako bi se hotelo v času, ko se iščejo nova pota in nova sredstva, revidirati one teorije, ki so svojčas povzročile toliko prahu, a ki bi se brez dvoma dalo v njih najti še veliko novega, mnogo bolj zanimivega od vseh tih novotarij, s katerimi se danes svet ukvarja. Smareglia je bil navdušen wagnerjanec že v mladosti, ki ni štedil niti pesti ako je bilo treba tudi dejansko

dokazati upravičenost nove besede. Nič čudnega torej, ako je tudi v svoji moški dobi ostal zvest svojemu prepričanju. Vendar se Smareglia bistveno razlikuje od Wagnerja. Njegovemu opernemu zasnutku služi Wagner le v izhodišču, iz katerega izhaja povsem samonikla umetniška enota. S svojo razstrojeno duševnostjo — zlitje dveh narodnosti in treh kultur — je ustvaril čisto delo, ki bi se dalo označiti kot simfonična drama, kakaj Smareglia je močan v orkestru, s katerim skuša izraziti vsak najmanjši odtonek, vsako najmanjšo potezo, da ojači in pomnoži izrazno silo besede. Mogoče bi se dalo o njem povedati, da je preveč plemenit glasbenik, da je v njegovih delih preveč glasbe in mogoče preveliko teatralnega smisla, gotovo pa je, da je njegova umetnost bila sprejeta povsod z navdušenjem in da ni med njegovimi deli niti enega, ki bi se lahko o njem trdilo, da je ponesrečeno. Nesmiselno je tedaj trdit, da je pripisovati pozabljenosti in zapostavljenosti njegovih del njegovi umetniški kvaliteti, če so se o njej pohvalno izrazili vsi važnejši glasbeniki njegove dobe, na pr. Brahms, Lalo, Gounod, Richter, Toscanini. Celotni Hauslich, ki je bil znan kot jako strog kritik, se je poveljavo izrazil o njem. Če se torej hoče najti pravi vzrok nerazumevanja in celo oviranja Smareglieva umetniškega delovanja, ga je treba iskati predvsem v gledaliških razmerah tedanje Italije. Gledališče je bilo v Italiji vedno izven območja vsakršnega visjega nadzorstva. Prepusteno inicijativni posameznika, se je razvijalo več ali manj v smislu njegovih trgovskih interesov. Pri tem sta imela seveda glavno besedo oba založnika — Ricordi in Sonzogno — ki sta bila absolutna gospodarja vsakršnega glasbenega snovanja. Če jima kdo ni prijal ali bil celo nasproten njihov interesom, sta ga čisto enostavno osamila in dotičnik je bil izgubljen. Povsem razumljivo tedaj, ako je postal Smareglia ena izmed njihovih najizrazitejših žrtev. Po svojem značaju tak, da si ni pustil ukazovati od nikogar, je bil s svojo umetnostjo celo škodljiv njihovim založniškim spekulacijam, ker bi se s posplošenjem njegove umetnosti znatno izpodrinila ona osladna in površna glasba, ki je bila takrat v visokih časih in ki je bila hrbtnica vsega njunega založniškega aparata. In Smareglia ni bil edina žrtev teh razmer, kako bi si drugače zamogli razlagati vso ono emigracijo najboljših italijanskih glasbenikov, ki so se v začetku tekočega stoletja zatekli na Nemško in katerim se je moral pridružiti, sicer ne iz istih vzrokov, proti koncu svojega življenja celo Puccini sam? Take in slične razmere so vladale in vladajo deloma še, le v zadnjih časih opazamo tudi v tem oziru nekako dozorelost, ki si išče polne osamosvojitve. V kratkem se odprti v Rimu Kraljevo operno gledališče in v doglednem času se imajo otvoriti tudi državna dramska gledališča, s čimer se bo mogoče končno iztrgala umetnost iz rok trgovskih spekulativov. S časom bodo prišli mogoče tudi za Smareglia boljše dnevi — in ti se že obetajo — nevarno je pa le, da bodo prišli prepozno.

Ako pa promatramo vse te nepravilnosti z drugega stališča,

moramo ugotoviti, da ni Smareglia z umetniškega, povdarjam z umetniškega stališča, nikakor na škodi. S tem, da ni bil v svojem snovanju podvržen nikakim dobičarskim vplivom, je splošno svoja dela res zgolj iz ustvarjalne nujnosti, zato opazamo, da so vsa njegova dela povsem solidna, ki se ne dajo med sabo ne primerjati ne precejevati, ker je vsako zase izraz posebnega umetniškega hotenja. — Antonio Smareglia (* Pula, 5. V. 1854.) je imel postati prvotno inženir ter je v to svrhu študiral tehniko na Dunaju. Ker pa je čutil za glasbo večje nagnjenje kot za matematiko, je zapustil Dunaj in se vpisal na milanski konservatorij, katerega je končal z enodejanko «Caccia lontana» in pa s simfonično odo «Leonora» (po Bürgerju), ki je doživela iskren uspeh toliko v Milanu in Turinu kakor pozneje v Parizu. Njegova prva operna dela so bila «Preziosa» (dal Verme, Milano, 1879.), «Bianca di Cervia» (Scala, Milano, 1882.) in «Re Nala» (Fenice, Venezia, 1887.). Čeravno povsem mladostna in ne baš prosta vseh vplivov, so ta dela doživela popoln uspeh, katerega mu bi se moralo pridružiti tudi splošno priznanje in blagostanje, ako bi ne bilo to na poti onim osebam, ki jim je bilo bližje dobičkarstvo kot pa umetnost. Smareglia, kateremu so skušali v domovini na opisani način ovirati in onemogočiti vsak nadaljnji razvoj, je se podal v tujino, kjer je uprizoril v Weimarju leta 1889. svoje delo «Il vassallo di Szigeth» z naravnost ogromnim uspehom. Praga mu je krstila «Comelia Schutta» (1893.), katerega uprizorijo letos v Trstu v predelani izdaji z naslovom «I pittori fiamminghi» in pa «Nozze istriane» (1895.), ki so njegovo najpopularnejše delo, ker je bilo najpogostejše uprizorjeno. S tem delom se je Smareglia poizkusil na polju veristične glasbe, vendar si je znal pri tem ohraniti svojo izrazito duševnost, tako da je svoj verizem «omilil» v svojih odurnosti in ga povzdignil do umetniškega dostojanstva (A. de Angelis). Tako pa pride s «Faleno» (Rossini, Venezia, 1896.) in «Ocean» (Scala, Milano, 1902.) do svoje popolne umetniške višine. Obe deli fantastične značaja sta bili kakor ustvarjeni za njegovo glasbo, ki se je zamogla z njimi povzpeti do najvišjih točk v slikanju irealnosti in v ustvarjanju novih vrednot. Če se je v svojem poslednjem delu «Abisso» (Scala, Milano, 1914.) povzpela tehnično še višje, je vendar v «Faleni» in «Oceanu» našel svoj pravi in posrečeni milje. Da so bila ta poslednja dela uprizorjena v Italiji, je pripisoval dejstvu, da so se prilike med tem časom nekoliko izboljšale radi smrti obeh založnikov, vendar so bila sovražstva in nasprotstva preveč globoko ukoreninjena, da bi jih bilo mogoče v kratkem času popolnoma premestiti. h. k.

BORZNO POROČILO

Trst, 16. januarja 1928.

Amsterdam 759-765, Belgija 262-266, Francija 74.25-74.55, London 92.12%-92.32%, New York 18.86-18.92, Španija 319-325, Berlin 447.50-453.50, Bukarest 11.50-11.90, Praga 55.90-56.20, Ogrska 328-334, Dunaj 264-270, Zagreb 33.20-33.50.

Uradna cena zlata (14. I.) 364.84; vojnoškodn. obveznice 72.50.

večer in ko je pripravljala večerjo zase in za psa, je v prvi poskušal veselo zaključiti. V spanju je pa zopet videl Anico, videl jo je, ko je stala pri celničnem omrežju trepetajoča in blesta, kakor da bi ji bil iztrgal dušo.

Ta boj se je ponavljal v njem dan za dnem in postajal počasn in moreča stvar. Bil je gozd, ki mu je delil svojo podedovano in nezlomljivo čilost, ki mu je končno pomagal do zmaga, če se mora to, kar je dosegel, sploh imenovati zmaga. Odločno se je odtrgal od vsega, kar bi ga moglo zopet pritegniti k Anici. Kakor bi postavljali kamen na kamen tako je gradil steno med njima. Svojo staro, sveto ljubezen je zazidal v tempelj, v katerega je vedel, da ne bo vstopil nikoli več. Tako je pokopal svoje upe in zmagal v svojem prepričanju. V njem se je porodil tedaj tudi ponos, ki je obetal, da ostanje z njim do poslednjih dni življenja. Ponosen je bil, ker se je držal svoje obljube, ki jo je bil dal Črnemu lovcu in ostal do danes čistega in brezmadežnega poštenja, dasi je Anica verjela v njegovo krivdo in ga doživljala groznega zločina; ponosen je bil na svojo moč in ponosen na brezmestnost in velikost svojega gozdnega sveta.

Vrtnal se je domov v času, ko je bil zrel, da odkrije in izbrusi vse telesne sile, ki so mu bile priroje-

Z. Lozar:

Panamski prekop

Če pogledamo zemljevid naše zemlje ter primerjamo poti parnikov pred zgradbo Panamskega prekopa in po njej, nam je takoj jasen njegov veliki gospodarski pomen, a to ne samo za Ameriko, temveč sploh za svetovno pločbo. Zato ne bo odveč, ako se na tem mestu pobliže z njim seznanimo.

Misel ustvaritve srednjeameriškega prekopa je bila parvzaprav stara. Že Kolumb l. 1502., N. Vasco Nunez de Balboa l. 1513. in Pedrarias Davila l. 1515. so iskali v srednji ameriški ožini vodni prehod z Atlantskega na Tih ocean, katerega pa seveda niso našli. Zato so se Španci pod Karlom V. že resno bavili z vprašanjem umotne vodne zveze med obema morjem, a ostalo je radi pomanjkanja kapitala in posebno radi se nerazvite tehnike tedanje dobe zgolj pri namenu.

Zopetno zanimanje za srednjeameriški prekop beležimo proti koncu 18. in v začetku 19. stoletja, in to pri francozih, Angležih pa tudi Amerikancih samih, ko je z razvojem njihove trgovine in pločbe postajal ta prekop vedno bolj nujen. V srednjeameriški ožini je bilo poslanih več študijskih komisij, da prouče in premerijo zemljo, a do zgradbe prekopa to ni prišlo; pač pa so dale te komisije pobudo za zgradbo Panamske železnice, dogolovljeno l. 1855, katere je v veliki meri povzdignila promet ter šele pokazala potrebo in korist vodne poti.

Prav posebno zanimanje za zgradbo srednjeameriškega prekopa pa je nastalo med francoski potom, ko je bil dovršen pod vodstvom francoskega inženirja Ferdinanda de Lessepsa in z izključno francoskim kapitalom svetovni Sueški prekop (l. 1869). To navdušenje je privedlo v Parizu l. 1876. do ustanovitve prekopne družbe «Compagnie Universelle du Canal». Ta je poslala še istega leta ekspedicijo v Srednjo Ameriko, da pod vodstvom Napoleona Wyse-a še enkrat prouči, katera smer bi bila s stavenotehničnega vidika za gradbo prekopa najbolj prikladna. Ker ta komisija ni prišla do končnega rezultata, so sklicali l. 1878. v Parizu šod strokovnjakov in drugih, ki so se za stvar zanimali, da končnoveljavno določijo, kje naj se zgradi prekop.

V glavnem se je šlo za določitev, ali naj se zgradi prekop preko ozemlja Nikaragua, ali pa Paname. V prvem slučaju bi se moral sicer zgraditi prekop z zatvornicami, katerega zgradba pa ne bi povzročila toliko težko kot zgradba prekopa v Panami, a drugi razlogi, namreč, da je nikaragujsko ozemlje pretežno vulkaničnega sestava, radi katerega bi bil prekop spriču večkratnih potresnih sunkov v vedni nevarnosti, in da obstajata na panamskem ozemlju že dve z železnico vezani luki, namreč Kolumb na tihomorski, a Panama na atlantski strani, so vplivali na šod, da se je odločil za panamsko prekopno črto; razen tega so bili takrat še mnenja, da bo mogoče v Panamski ožini izpeljati prekop v višini morske gladine. Kar se trase tiče, so bili na jasnem, ostajalo je še vprašanje zadostnih denarnih sredstev. Ta so se dobila poton razpisa akcij in, kot gori omenjeno, je vladalo med Francozi za prekop tako navdušenje, da so kupovali te akcije celo nižji sloji, tako da je bil nabran že v prvi glavnici znesek nad 300 milijonov frankov.

Z gradbo Panamskega prekopa se je začelo l. 1879., a delo ni šlo tako od rok, kot je bilo prvotno določeno. Pojavljale so se različne težkoče. Prišlo se je tudi do spoznanja, da ne bo mogoče zgraditi prekopa v višini morske gladine, a to radi prevelike razlike vodne površine Atlantskega in Tihga

(Dalje na IV. strani)

ZAHVALA

O priliki nenadne izgube našega predragega soprega in očeta

Avgusta Gomiščeka

Železnica in posestnika se zabavlujemo vsem, ki so nas tolažili v naši nesreči in ki so se v tako velikem številu našli pri pogrebu. Posebna zahvala gre g. Milici, ki je spremljal pokojnega tovarša iz Turina v Gorico, neredi vseh potrebo za takojšnji prevoz trupla nesrečne žrtve, nadalje g. potstajščeni Merin-ju za prekrasni govor in vsem železnikarjem i goriške postaje in železnikarjem postaje Bussolena za darovana vesca.

SOLKAN, 16. januarja 1928.

ŽALUJOČA DRUŽINA.

MALI OGLASI

NEVESTE POZOR! Za 300 lir dobi-te žimnice in vzmeti za dve postelji. Jelertčič, tapetnik, Trnovo - Il. Bistrica. 3

BRIVSKI pomočnik, priden, več tudi v strženju ženskih lasi. F. Zgavec, brivnica v Vipavi št. 54. 27

KRAVA s telcom in krava 8 in pol mesece breja, 4 leta stara, se prodaja. Brščiki 10, pri Opčinah. 42

HIŠA s štirimi prostori, klet in vso premično ter 650 m² vrta s trtami obdelanega, se prodaja. Posredovalci izključni. Guardiella, Timignano 1721, Trst. 43

HIŠA, hlev in vrt, dve nivi, dva pašnika, vinograd in gozd se prodajo radi selitve, vse skupaj pod 10.000 lir. Naslov pri I. Šinigoju, Črniče 94. 44

ZELO ugodna prilika. Prodaja se hiša s trgovino mešanega blaga, z vsem inventarjem, pripravna za vsako obrt, gostilno, kavarno ali pekarno, na zelo lepi, prometni točki v Postojni. Cena po dogovoru. Poisnila se dobi pri Kolof-u, Postojna 179. 46

BABICA, diplomirana, sprejema noseče. Hladis, via Madonna 10, Il. 59

PRODAJAM vse premoženje v Jaznah, za 35.000 lir, 9 ha sveta, do 10 glav živine, velik gozd, hiša, kozolec, hlev, sušilnica za zadje in svile. Zglasi se pri Juliju Petric, Sp. Idrija št. 73. 60

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, via Giulia 29. 18

Tržaška avtomobilna šola priredi poseben tečaj v Idriji.

Vpisovanje 21. t. m. v Hotelu Didic.

Izpit se bo delal z inženirji v Idriji.

V Tolminu.

Vpisovanje 19. januarja v restavraciji

Kranjc. Izpit se bo delal v Tolminu.

(143) Celi tečaj stane L. 200.

ZLATARNA Albert Povh
Trst, Via Mazzini 46
Kupuje zlato, srebro in krone. Popravlja in prodaja zlatarstvo. — Cene zmerne.

Proti TRAKULJI

Ugledni zdravnik priporočajo že več let in podpisujejo kot SPREDAJNO K GOTOVIM IN TAKOŠNIM UČINKOM **TENIFUGO VIOLANI** ki ga izdeluje kemik-lekarnar G. VIOLANI v Milanu

ZDRAVNIK

dr. Franc Gruden
ordinira od 1. januarja
v Trstu Via S. Lazzaro 23/II
(zavzem kavarni Roma)
od 10.30 do 13

V Nabrežini ordinira samo popoldne
od 14—18 (na lastnem domu)

duševna gnoloba, ostudna bolj nego ona, ki je bila lastna propadajočemu Rimu, se je kakor strupe na služ plačila naprej in objemala Evropo. Oglasil se je Rousseau in zaklical svoja prva pol blaizu svara in pridigal o svetu, ki bo vsak čas začel bruhati gnolobo iz vsega. Cast ako ne tudi pogum je docela zgnila iz dvorov, ki so vladali zemlji; narodi kakor ljudje so se trudili krčevito, da bi iz tome zadali smrtne sunke svojim nasprotnikom, prav kakor najnižkotnejši lopovi.

Tako je bilo splošno stanje v mesecu marcu, leta 1755; take so bile tedaj razmere, ki so v Novem svetu sprožile pošastno vojno, ki ni imela uradnega priznanja. Od obeh lokavcev je bila Anglija glavni premetenec in je znala izrabiti bebasti dvor v Versaillesu. Preden je Dieskau s svojimi francoskimi polki dosegel reko St. Lawrence, je Braddock z guvernerji angleških kolonij že izdelal svoje načrte.

Orjaški udarec naj v času miru zadene Novo Francijo štirikrat. En armadni zbor naj začne prodirati proti utrdbi Fort Duquesne, drugi naj gre proti Niagara, tretji naj napade Crown Point in četrti naj poskuša razbiti Akadio. Nova Francija bo razpadla na koščke kakor razpade žitno zrno ko pride med dva mlinska kamena — in to

oceanu. Izmena klime in oseke napa-
oceanu namreč v Atlantskem oceanu
9 ur prej nego v Tihem oceanu, raz-
ezen tega znaša razlika med naj-
višjo in najnižjo plimo odnočno o-
seko na atlantski strani 6,5 m, na
tihomorski strani pa samo 0,75 m.
Da bi mogli zgraditi pri teh raz-
merah prečni prekop, bi morali iz-
kopati v prvi vrsti precej globo-
ko strugo in razen tega še zgradi-
ti ob začetku in koncu prekopa
posebno zatvornice. V tem
slučaju pa bi bila gradnja prekopa
združena s precejšnjimi težočani-
mi, zato se je odločila družba l.
1887. raje za prekop z zatvornica-
mi.

Te in še druge, prej nepredvide-
vane zapreke, in še posebno skraj-
no nevarno podnebje onih krajev,
so ovirale družbo v delu, tako da
ni mogla pokazati posebnih uspe-
hov. Posledica je bila, da se je po-
javilo v Franciji napram družbi
nezaupanje. Narod ni hotel finan-
sirati podjetja. Ker pa je družba
potrebnovala vedno več denarja, je
segla po drugem sredstvu, da pride
do njega; začela je s podkupovan-
jem odločilnih faktorjev in si-
cer vseh od kraja: Časopise, ban-
ke, politike, da, celo ministre. De-
nar določen za gradbo prekopa, se
je trošil enostavno za korupcije in
to je šlo toliko časa dalje, da je
prišlo do popolnega poloma, kateri
je dovedel l. 1892, do procesa v Pa-
rizu. Stvari, ki so prišle tu na dan,
so bile vse prej kot čedne; pri-
manjkijala je bilo blizu 1 milijard
frankov, od katerih je bilo po-
trošenih baje 700 milijonov samo
za stolarske namene. V tej svetov-
noznani panamski aferi, je bilo
obtoženih okoli 500 politikov, med
temi celo 6 ministrov in sedva
tudi voditelji podjetja: Ferdinand
in Karl de Sesspes, Eiffel, Cottat,
Fontane in dr.; večina jih je bilo
obsojenih na več letih težke ječe.

Tako je žalostno končala prva
francoska stavbna družba. Njeno
klavno dedščino je prevzela dve
leti pozneje (l. 1894) druga nova
družba: "Compagnie Nouvelle du
Canal de Panama". Ta se je sicer
oprijela bolj energično in z dobro
voljo dela, a tudi ona ni uspela,
ker ni imela, kot privatno podjetje,
zadostnih denarnih sredstev na
razpolago.

Vsi ti neuspehi pa so bili Ame-
rikancom jako po volji. Oni so se
prav dobro zavedali gospodarske
kakor tudi strateške važnosti
srednjemeriškega prekopa in za-
to so z zavistjo gledali, kako tu-
ji prekop gradijo, kateri bodo po-
tem gospodarili čez to važno mor-
sko pot. Že prej, l. 1841 in 1875,
so pošiljali Amerikanci študijske
ekspedicije v Srednjo Ameriko, a
l. 1880, se je celo ustanovila v New-
Yorku prva in pozneje l. 1889, druga
gradbena družba v svrhu zgra-
ditve konkurenčnega prekopa pre-
ko ozemlja Nikaragve. No, tudi ti
dve družbi nista uspeli, morali sta
skoro istočasno s francosko druž-
bo likvidirati. S tem pa je bilo po-
kopano upanje, da bi sploh kdaj
zmoglo privatno podjetje tako o-
gromno delo, kot je srednjemeriš-
ki prekop.

Tedaj stopi na površje vlada Ze-
dinjenih držav sama. Le ta pošlje
l. 1899. pod vodstvom generala
Walkerja nanovo ekspedicijo v
Panamsko ozino, da se enkrat pro-
učiti, ali bi se le ne dal zgraditi pre-
kop preko ozemlja Nikaragve. Kom-
isija je bila pravzaprav za pa-
namsko prekopno črto, ali vlada
ni hotela pristati na veliko od-
škodnino za komisije in delo, ki
so jo zahtevali Francozi. Dogodile
so se pa stvari, ki so zadevo po-
vsem zasukale. Po raznih spletkah
in ob moralični, a najbrže tudi ma-
terialni pomoči Zedinjenih držav,
se je proglasila država Panama, ki
je bila do tedaj del republike Ko-
lumbije, l. 1903. za samostojno. Ta
je odstopila (po Tahori Hay-Bunau-
Varilla pogodbi) Zedinjenim drža-
vam za takojšnjo svoto 10 milijon-
ov dolarjev in četrt milijona plač-
ljivih po 9 letih, pa ozemlja v ši-
rini 5 milj na obe strani panamske
kanalne črte. Istega leta so poku-
pile Zed. države za svoto 40 mili-

se mora zgoditi preden bo vojna
uradno napovedana!

Dolina ob reki Richelieu s svojim
protektoratom bojnih baronov in z
ušesni vedno obrnjenimi proti
vetrovom, ki so pihali od juga, je
bila prva, ki je spoznala resnico,
pa še ona ne vse nego le del resni-
ce.

Prišla je bila beseda, da se
gleži pripravljajo na pohod na
Francozom v Pensilvaniji, a no-
benih vesti in nikakega šepeta ni
bilo, ki bi v naprej naznanjal pri-
hod smrtne glave, ki je imel
planiti na Crown Point in v dol-
no ob Richelieu.

Ko je David dospel domov, je
nasel novega Petra na čelu dvaj-
setih mož, ki jih je izveščal in z
katerimi se je pripravljala na od-
hod proti Fortu Duquesne.

David je ostal na signoriji St.
Denis za teden dni in v tem času
ni bilo iz Quebeca nikakega glasu.
Tudi še ni dospela vest, ki bi na-
znanjala, da je Nancika Lotbini-
re že na potu proti dolini Richelieu.
Bal se je David prihoda Nancike
in še bolj se je bal tiste ure,
ko bo dospela vest o njegovem bi-
čanju; vsak večer, ko je legel k
počitku, se je zahvalil Bogu, ker se
ni zgodilo ne eno niti drugo. Čutil
je, da bi tudi njegova mati zagor-
varjala Anico in mu ljubice posku-
šala dokazati, da je bil on tisti, ki
je bil v zmoti, zato je svojo skriv-

jonov francoske družbe "Compagnie
Nouvelle" obstoječe stavbne
komisije kakor tudi vse do takrat
dovršene zgradbe. L. 1905. so po-
kupile še 88% vseh akcijskih panam-
ske železnice.

Zgradbo Panamskega prekopa
so začele Zed. države 4. maja l.
1904. Državni urad Isthmian Canal
Commission je imel svoj se-
dež prvotno v Washingtonu, a je
bil prestavljen l. 1905 v ozemlje
prekopa, v Kulebro; od l. 1907. so
vodili gradbo vojaški inženirji.

Prekopna črta gre počenši od
mesta Kolon preko jezera Gatun
in pritoka reke Chagres do Obispo,
od tu dalje čez medvodje Kule-
bra pri mestu Panami. Celotna
dolžina struge prekopa znaša 80,5
km, a od te je izkapano v Atlanti-
skem oceanu pribl. 6,5 km, a v Ti-
hem oceanu 7 km, tako da odpade
na prekop sam 67 km. Širina pre-
kopa je različna, največ meri ona
v Gatunskem jezeru, in sicer 303
m, najmanj 91 m, preko Kulebre;
istotako različna je globina vode v
prekopu: 26 m v Gatunskem je-
zeru, v Kulebri od 13,6 m do 12,4 m.

Gradba prekopa je bila razdelje-
na v tri oddelke, v atlantski, cen-
tralni in tihomorski. Največ tež-
ko je imela premagati gradba v
prvem oddelku, v medvodju Kule-
bra. Ko je bila tu že izkapano
struga, se je začela vsled pritiska
vrhne kamnite plasti na spodnjo
glinasto plast zemlja udirati in
ni ostajalo drugega kot odstra-
njevanje vrhnje kamnite plast, da
se je zmanjšal s t/m pritisk. Sit-
nosti je uganjalo tudi Gatunsko
jezero, to pa pri izhvu reke Cha-
gres, kjer se je moral zgraditi 2,5
km dolg nasip.

Kot prej francoska družba, tako
se je tudi vlada Zedinjenih držav
odločila za prekop z zatvornicami.
Te zatvornice obstoje iz ogromnih
303 m dolgih in 33,3 m širokih
komor. Plovba preko teh zatvor-
nic se vrši na sledeči način: Ladja
priplave v komoro, katere vrata
se potem zaprejo. Nato se potom
posebnih cevi napolni komora z
vodo do višine vode v višje ležeči
komori, katere vrata so medtem
zaprta. Ko je voda v obeh komo-
rah enako visoka, se odprejo vrata
druge komore, ladja plove v to,
a vrata se zopet zaprejo. V tej ko-
mori se istotako dvigne voda in
seveda s tem tudi ladja do višine
vodne gladine prekopa, ki je ve-
zan s komoro potom vrat; tudi ta
vrata so med dviganjem vode zap-
rta, ki se pa po izenačenju vode
komore in prekopa odprejo, da ima
ladja prost vhod v prekop. Pri
zatvornicah na nasprotni strani
se stvar ponovi, samo s to razliko,
da se voda postopno izprazni iz ko-
more, tako da pride ladja iz višje
v nižjo komoro do morja.

Pri Panamskem prekopu je ta-
kih zatvornic šest s dvema komo-
rama. Pri Gatunu v bližini Simon-
skega zaliva jih je trije, ena je pri
Pedro Miguel, a dve pri Miraflo-
res. Razlika med vodno gladino
morja in prekopa je 26 m.

Jako zanimivo je bilo ogromno
delo teh zatvornic. Te so zgrajene
iz betona; najprej se je postavilo
dno, in sicer v debelosti 6 m, nato
stranska zidova in srednji zid; ta
loži zatvornico v dve komori. Pr-
va dva merita spodaj vsak po 15,2
m, se navzgor zožujeta in merita
na vrhu 2,4 m; srednji zid meri
18,5 m, a višina vseh je 24,5 m.
Imajo zunanji zidovi večjo odpor-
no silo, je nasipnan nanje še ma-
terial. Gradba zidov se je vršila v
oddelkih po 12 m. Najprej so bile
postavljene na mestu, kjer so ime-
li biti v zidu pritočnice, oziroma od-
točni kanali, posebne oblike želez-
ne konstrukcije, katere so se po
po dovršitvi zidu vzele. Preko co-
lega zidu je bil izpeljan tir, na ka-
terem so se pomikali trikotni že-
lezni stolpi. Da se je zgradil zid
na notranji strani navpično v rav-
ni obliki, so ti stolpi nosili ob
strani proti zidu železne plošče,
visoke kot zid sam. Stolp se je po-
mikal po napredovanju stavbe po
tiru dalje.

Za dovažanje stavbenega mate-
riala k zatvornicam so služili va-

goni s pribl. 300 lokomotivami.
Betonske snovi so se dovajale na
mesto, kjer se je gradilo, že v go-
tovem razmerju mešane, na licu
mesta se jim je dodajalo le vodo.
Prevažanje betona se je vršilo z
jeklenimi vrvmi, ki so bile napete
na stolpih, postavljenih na obeh
straneh preko cele stavbe; razen
tega so bile postavljene za prehod
in prevažanje materiala preko za-
tvornic še posebne mostne priprave
na deloma zgrajene stavbe.

Da se je posvečala posebna skrb
vratom komor, nam bo takoj um-
ljivo, ako pomislimo na velikani-
ski vodni pritisk, ki ga morajo
vzdržati. Vrata merijo v višini
14,2 m do 24,8 m, v širini 19,7 m, a
v debelosti 2,1 m. Vrata so izpelja-
na dvojno, v ostem kotu proti to-
kovi. Za slučaj, da bi se radi
močnega deževja ali močno na-
rasle reke Chagres vrata komor
odtrgale, so še posebne naprave,

Razne zanimivosti

Stara uslužbenka

Najstarejša uslužbenka je za-
poslena pri tvrdki Goodwill v
Kansasu. Ko je pred nekaj dnevi
obhajala svoj sto in šesti roj-
stni dan, je s prireditelja tvrdke
njej na čast slavnostni obed.
Pri tem je povedala zgovorna
starka marsikatero dogodibo
iz svojega življenja. Kot štiri-
letno deklico so jo bili Indijanci
ugrabili in komaj po treh letih
se ji je posrečilo uiti iz ječnitva.
V svojem šestdesetdesetem
letu se je še naučila brati in pi-
sati, sicer bi svojega posla ne mo-
gla več opravljati. Starka Ema
Macmahon, ki ji pravijo v de-
lavniški splošno "stara mamica",
je še krepka in opravlja vestno
svojo službo kot nadzornica v
oddelku za izboljšanje perila.
Starka zasluži na teden dva-
najst dolarjev, pet od teh pora-
bi zase, pet pa pošilja svojemu
sedemdesetletnemu sinu, ki je
"slučajno v denarni zadregi",
dva dolarja pa stavi na stran,
da bo imela kaj za "svoja stara
leta", ko ne bo mogla več delati.

Jabolko ne pade daleč od drevesa

Pred sodnijo v Budimpešti je
stal devetnajsetletni Ivan Skri-
bek, obtožen, da je umoril s se-
kiro svojega očeta, ko je ta spal.
Pri razpravi se je ugotovilo, da
je bil umorjen oče tudi sam
umoril v svojem devetnajstem
letu svojega očeta. Ker je za ob-
toženca govorilo mnogo razbre-
menujočih olajšav, je bil kazno-
van samo na dva meseca ječe.

Okostje mamuta

V neki opekarni v bližini Pi-
rrove so izkopali okostje predpo-
topnega mamuta, predhodnika
našega slona. Strokovnjaki ra-
čunajo, da je okostje staro oko-
li 20.000 let. Okostje je ležalo sa-
mo osem metrov globoko v
zemlji.

Z ženo in otrokoma skozi Evropo

V Prago je dospel holandski
zakonski par Appelboom z dve-
ma otrokoma od 5 do 8 let. Gre
namreč za stavo 6000 holand-
skih goldinarjev, da prepotuje
ta družina v teku treh let vso
Evropo. Potovanje že traja šest
in dvajset mesecev in prehoje-
nih je doslej že 16.500 km. Dru-
žina nosi s seboj sotor, v kate-
rem prenočuje. Preživljata se
mož in žena, ki sta oba časniki-
na, s poročili v angleške in
holandske športne liste in s pro-
dajo razglednic.

Nenavadno ozdravljenje

Leta 1916. je postal vojak Ale-
ksander Ghezzi pri neki ofen-
zivi na Trentinskem nenadoma
gluhonem. Skoraj istočasno se
mu je rodil doma v Trevigliju
(Bergamo) sin, ki je pa te dneve
umrl. Pogreba se je udeležil tu-
di nearečni oče. Ko je prišel s
sprevedom na pokopališče, je
izgubil zavest in padel s silnim
krikom na tla. Ko se je zavedel,
so ga prenesli v stanovanje ču-
vaja, kjer je v največje začude-
nje prisotnih izpregovoril nena-
doma: "Prevelika je moja žal-
ost ob izgubi mojega ljubljene-
ga sina Pavla!" In od tedaj da-
lje je začel Ghezzi polagoma go-
voriti, in zdi se, da je popolno-
ma izgubila gluhonemost po e-
najstih letih in pol.

Bogata beračinja

Sedemdesetletna Marija Mar-
raccini bi se morala zagovarja-
ti pred milanskim sodnikom ra-
di beračinja po ulicah. Radi
šibkosti in slabosti se razprave
ni mogla udeležiti. Agente so
potrdili besedilo svoje ovadbe
in pri tem ugotovili, da je Mar-
raccini beračinja po poklicu in
da ima v mestnem kreditnem
zavodu naloženih osemdeset ti-
soč lir. Sodnik jo je obsodil, da
mora celih sedem dni ostati do-
ma in se ne sme prikazati na
ulico.

ki zadržijo ladjo. Te naprave ob-
stojajo iz močnih verig in pomož-
nih jezov.

Omeniti bi bilo še, da je posve-
čala vlada Zed. držav prav pose-
bno skrb izboljšanju zdravstvenih
razmer onih krajev z osuševanjem
močvirja in pokončevanjem mala-
rijo prenašajočih komarjev, kakor
tudi za udobnost uradnikov in de-
lavcev z ustanavljanjem bivališč,
jedilnic, šol, pošte, požarne bram-
be itd.

V celoti je bilo izkapanega pri-
bližno 172 milijonov m³ materiala,
od tega so izkopali Francozi 23 mi-
lijonov. Betona se je porabilo 3,44
milijonov m³, a drugega materiala
za nasipe pa nad 15 milijonov m³.

Prekop je bil odprt l. 1915. ter
je stal okoli 400 milijonov dolar-
jev, vsekakor svota, ki priča o
ogromnosti dela in o podjetnosti
amerikanskega duha.

Iz ljubosumnosti

V Budimpešti se je zgodila te
dneve drama, kakršnih se je do-
slej še malo zgodilo. Črevljarski
mojster Sos se je, kakor navad-
no, prepiral s svojo ženo. Bil je
skrajno ljubosumen, in iz te
strasti so izvirali vsi domači
prepiri. Toda to pot je prišlo
kmalu do sprave. Ko sta si daja-
la spravi poljub, je mož od-
griznil ženi jezik do njegovih
korenin. Žena je bila takoj pre-
peljana v bolnišnico, toda poli-
cija je prinesla prepozno jezik v
bolnišnico, radi česar se ni mo-
gel več prišiti.

Srečni izumitelj

Krojaški pomočnik Oto Braun
v Weyerju ob Enzi in Avstrijs-
kem se je baval v svojem pro-
stem času s proučevanjem iz-
premembe bencina v plin pri
avtomobilih in letalih. Posrečil
se mu je izum, s katerim je do-
segel pet in dvajset odstotno
prihranitev bencina nasproti se-
dajni splošni uporabi tega goriva.
Braun si je dal svoj izum tak-
oj patentirati in se je obrnil na
amerikanske finančne kroge, ki
so naročili več strokovnjakov,
naj preiščejo praktično vred-
nost tega izuma. Uspeh te pre-
iskave je bil ta, da je sedaj ta
mladi izumitelj poklican v A-
meriko, da izkoristi svoj izum.
Pri vsem tem moramo pomisliti,
da je bil Oto Braun krojaški
pomočnik. S svojim izumom si
je postavil temelj svojemu bo-
gastvu in mogoče tudi svoji
sreči.

Volčji naskok na vas

V temni noči so naskočili se-
stradani volkovi vas Drozdovo
v bližini mesta Vilne na Poljs-
kem. Od vseh strani so prih-
jali v vas. Začela se je bitka. Psi
so bili pravočasno vzbudili va-
ščane, ki so se takoj zavedli ne-
varnosti. Z združenimi močmi in
z neprestanim streljanjem
se jim je končno posrečilo od-
gnati tolpo. Pri tem seveda niso
mogli preprečiti, da bi ne bili
razmesarili volkovi precej živi-
ne. Seveda je bilo ubitih tudi
mnogo volkov. Enake vesti pri-
hajajo tudi iz drugih krajev na
Poljskem.

Železnice skozi puščavo

Francoska vlada je odobrila
po tridesetletnih pogajanjih na-
črt, po katerem se zgradi želez-
niška proga čez afriško pušča-
vo Saharo in sicer med točka-
ma mestom Alžirjem in med
zamorsko naselbino Timbuktu.

Nekrvavi boj

Ze nekaj tednov sem se bje
med učenjaki nekrvavi boj za
pristnost oziroma nepristnost
najdenin v kraju Glozel-u na
Francoskem. Na polju kmata
Fradina so se odkopali stari
grobovi, kosti, napis. Učenjak
Salomon Reinach trdi, da je to
najznamenitejša najdba, ki so
jo sploh napravili ljudje. Napis
kažejo, da se je bila pisava prej
razvila v Glozelu kakor pa pri
Feničanih, sploh so glozelske
najdbe popolnoma omajale do-
sedanje nazore o človeški pra-
zgodovini in vse knjige, pisane
od najslavnejših učenjakov, ob-
ravnavajoče prazgodovino, do-
veškega rodu, so temeljile na
napačni podlagi. Tako se je iz-
razil učenjak Reinach. Učenjak
Payrony, ki je sam spisal tudi
eno tako knjigo, je preiskal vse
najdenine in spoznal, da so to
same ponaredbe. Kosti se mu
zde premlade, napisi so spiretno
ponarejeni. In hipoma se je u-
čenjski svet razdelil v dva ta-
bora, eni pod Reinachom so za
pristnost, drugi pod Payrony-
jem so za nepristnost glozelskih
najdenin. Vse francosko časo-
pisje, ki se je v tej zadevi tudi
razdeljilo, se bavi z najdenina-
mi. Ali pride kdaj resnica na
dan, katere stranka ima prav,
se ne ve in se ne more soditi.

Bitka se bje brez vsakega u-
smiljenja, črna kri teče na obeh
straneh.

Naletaj se, da boš zdrav!

Zdravnik dr. Reinhard Goe-
ring izjavlja v posebnem okli-
cu, da so ga izkušnje prepriča-
le, kako veliko zdravilo je le-
tanje po zraku. Zdravilna vred-
nost letanja bo povzročila po
njegovem mnenju v najkrajšem
času ustanove posebnih zavo-
dov za letalsko terapijo. Zna-
nost, industrija in zdravilišča
so enakomerno zainteresirana
na takem razvoju. Manjši, v
zdravilne namene izvršeni pole-
ti naj se ne omejujejo na pose-
bne bolnike, marveč naj se zdrav-
niško predpišejo vsem, ki so po-
trebni oddiha. Poleti čez go-
rovje, nad morjem imajo enako
visoko vrednost kakor potova-
nje v gore in izleti z jadrnicami.
Goering ni prvi, ki poudarja hi-
gienskem stran letanja. V medi-
cinskem nemškem časopisu je
poročal neki zdravnik o uspe-
hih, ki jih je imel, ko je predpi-
sal polete pri oslovskem kašlju.
Drug zdravnik zopet predlaga,
naj bi se opremile zračne ladje
(zeppelinji) kot sanatoriji za
bolnike na pljučih. Tako zdrav-
ljenje je za sedaj vprašanje de-
narja. Kaj pomaga, če ti zdrav-
nik predpiše še tako krepko
kurjo juho, če ti pa lekarnar
noče dati najmanjšega piščanca
na upanje.

Nogavična simfonija

Angleška gramofonska druž-
ba je sprejela na ploščo tudi
simfonijo znanega glasbenika
Cesarja Francka-a. Ko se je za-
čela ta lepa simfonija iz gra-
mofona, so vsi gostje, ki so po-
slušali to skladbo, onemeli, ta-
ko je vplivala nanje ta krasna
glasba. V odmoru med prvim
delom simfonije in med drugim
delom so se pa čule nenadoma
iz gramofona zašepetane bese-
de: "Povejte mi, draga, kje ku-
pujete nogavice!" Poslušalci od
začetka niso vedeli, kaj naj po-
meniti ta stavek, šele polagoma
so se zavedli in vsi so buškili
v prisrčen smeh. Ko se je nam-
reč sprejemala igrana simfoni-
ja na ploščo, je sedela neka
ženska članica orkestra blizu
mikrofona. V odmoru se je na-
gnila do svoje prijateljice, ki je
tudi sedela v orkestru, s
prej navedenim vprašanjem.
Čeprav je stavek prijateljici le
šepnil v uho, je prišel verdar
na ploščo. Plošča sicer ni prišla
v promet, toda priporila si je
med člani orkestra in med gra-
mofonskimi krogi veliko slavn-
ost in od tedaj naprej je znana
Franckova simfonija pod ime-
nom: "The Stocking Sympho-
ny", kar pomenja nogavično
simfonijo.

Šestnajst žen

Ameriški listi poročajo o re-
kordu, ki ga je dosegel dva in
dvajsetletni Frank Wills v
Bridgeportu (Connecticut, Zedi-
njene države). Ta mladenič se
je v še ne petih mesecih poročil
s šestnajstimi ženami. Ko se je
hotel poročiti sedemnajstji, ga
je prijela roka pravice in mu o-
nemogočilo sedemnajsti zakon.
Pred sodnikom je bil zelo odkri-
tosrčen. Izjavil je, da uvršča v
liste žitnebnice oglase. Na svoj
sedemnajsti oglaš je dobil kar
dva in osemdeset odgovorov od
žen in deklet, ki so bile vse pri-
pravljene žrtvovati mu srce, ro-
ko in dolarje. Wills je zelo po-
nosen na svoje uspehe. Sodnik
ga je vprašal, čemu se ni ločil
od prejšnje žene, preden se je
poročil z njeno naslednico. «Ni-
sem prijatelj ločitev, predrage
so ločitev in preveč časa nam
jemljejo.» Svojih žen ni vedel
navesti po imenu, še manj pa
po priimku, ker je vse imenoval
z enim in istim imenom. Ka-
kor se vsi, ki napravijo kak re-
kord, nagradijo, je dobil tudi
Frank Wills za svoje požrtvo-
valno in vztrajno poročevanje
od sodnika posebno odlikova-
nje, da mora namreč presedeti
več mesecev v ječi. In potem,
no, potem pride na vrsto pač
sedemnajsta žena, kajti kdor je

poskusil s šestnajstimi ženami,
se tudi sedemnajste ne ustraši!

Gospodarstvo

SEMENA IN KMETIJSKE PO- TREBŠČINE

Tržaška kmetijska družba v Trstu
ul. Torrebiana 19 in Raffineria 7
ima v zalogi:

Semena vseh zelenjadnih vrst,
kakor špinat, redkvice, solatna
pesa, kolerabo, zgodnji erfurtski
kartioli, brokole, zelje, vrzot, zgod-
njega graha nizkega in visokega
ter čebulček za sajenje.

Detelje in trave. Izbrano seme
domače detelje in lucerne ali vr-
ne detelje zadnjega pridelka, za-
jamčeno brez predenice, ter vse
vrste travnatih semen iz Nemčije.

Kmetijske orodje. Preskrbeli
smo veliko izbero vsakovrstnega
kmetijskega ročnega orodja, ka-
kor okoličanske šape raznih vrst
in velikosti, vrtno grablje, motike,
gnojne vile, kortelače, sekire, lo-
pate, vrtno žagice in škarje, cepi-
le nože itd.

Kmetijske stroje. Samoreznice
«Mayfahrt», travniške in njivske
brane, pluge, gnojnične sesalke,
plužna telesa, sadne in grozdne
stiskalnice, stiskalnice za olje, žit-
ne čistilnice, posnemalnike za
mleko, ter transportne vreče za
mleko, ter transportne vrče za
mleko, itd.

Čebelarstvo orodje in potrebšči-
ne: vse kovinske dele za A. - Z.
panje, matične rešetke, pocinjeno
žico za pritrdjevanje satnje, kolosa
za otiranje žice, topilnice za vosk,
nože in vilice za odkrivanje satov-
ja, kadilnice in pipe, umetna sa-
tnice ter vsa ostala čebelarstvo o-
rodje.

Med. Te dni smo prejeli veliko
kolonij čistega naravnega medu.
Umetna gnojila: Superfosfat,
kalijsvo sol, čiški soliter in žvop-
leno-kisli amonijak, za katere
sprejemamo tudi vagoniska nara-
čila po raznih dnevnikih cenah.

Razna krmlila za živino in ptico
krmno: orehove tropine, klajno ap-
no, laneno seme, svetlika, proso,
ogorčica ali raviton, luščen oves,
konoplja, solnčica ter pripravljena
mešanica za ptice.

Esulin za zdravljenje obotelo ži-
vine ter razna druga sredstva za
razkuževanje semen in proti rast-
linskih škodljivcem.

Modra galica: Imamo še nekaj
vagonov prave angleške modre ga-
lice na razpolago ter vabimo za-
drage, ki še niso prijavile svojega
naračila, da čim prej določijo in
naznanijo svojo potrebo. Obenem
vabimo tudi posameznike, da pred-
znamujejo svojo potrebo.

Tržaška kmetijska družba v Trstu
ul. Raffineria 7 in Torrebiana 19
Tel. 44-39.

DAROVİ

Gospa Mahne daruje L 10 za Sol.
društvo. — Srčna hvala!
V počastitev spomina nepozab-
nega dragega očeta Antona Hrast
daruje hčerka Alma Hrast L 50 za
Sol. društvo.

Namesto cvetja na grob pok. An-
tonu Hrast daruje Uršula Hrast
L 25 Sol. društvo.

V isti namen daruje g. Marija
Hrast L 25 za Solsko društvo.
Pokojniku blag spomin, daro-
valcem srčna hvala!